

İÇİNDEKİLER

1 GİRİŞ	1
1.1 İŞİN TANIMI	1
1.2 AMAÇ	1
1.3 KAPSAM	1
2 GENEL ARAŞTIRMALAR.....	2
2.1 BÖLGE İÇİNDEKİ KONUMU	2
2.2 GENEL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ	3
2.3 YÖNETİMSEL YAPI	3
2.4 TARİHİ YAPI	4
2.5 DEMOGRAFİK VE SOSYAL YAPI	5
2.5.1 Nüfus	5
2.5.2 Göç	8
2.5.3 İşgücü	9
2.5.4 İstihdam	10
2.5.5 Eğitim Yapısı	10
2.6 SOSYO-KÜLTÜREL YAPI	11
2.7 EKONOMİK YAPI	12
2.7.1 Tarım	12
2.7.2 Hayvansal Üretim	13
2.7.3 Sanayi	14
2.7.4 Lojistik	16
2.7.5 Ticaret	18
2.7.6 Turizm	21
2.7.7 Enerji	22
2.7.8 Madencilik	24
2.8 ULAŞIM YAPISI	24
2.8.1 Karayolu Ulaşımı	25
2.8.2 Demiryolu Ulaşımı	26
2.8.3 Havayolu Ulaşımı	26
2.8.4 Denizyolu Ulaşımı	26
2.9 İKLİM VE COĞRAFİ YAPI	27

2.10	JEOLOJİK YAPI	28
2.11	JEOMORFOLOJİ	29
2.12	FİZİKİ VE DOĞAL VERİLER	31
2.13	AFET RİSK DURUMU	33
2.13.1	Deprem	33
2.13.2	Sel.....	34
2.13.3	Yangın	34
2.13.4	Fırtına	34
2.14	SİT ALANLARI.....	34
3	PLANLAMA ALANINA İLİŞKİN VERİLER.....	35
3.1	Planlama Alanının Konumu Ve İşlevi.....	35
3.2	Depremsellik	35
3.3	Ulaşım ve Hareketlilik.....	36
3.4	Planlama Alanına İlişkin Sorunlar ve Olanaklar	37
4	ANALİZLER	38
4.1	Yükseklik Analizi	38
4.2	Eğim Analizi.....	39
4.3	Bakı Analizi	40
5	ÖNERİ 1/25000 PLAN	41
5.1	PLAN NOTLARI	41
6	DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	42

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Bölgesi İçindeki Konumu	2
Şekil 2:Gaziantep İl Sınırı	2
Şekil 4:Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Sınırları	4
Şekil 4:Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Sınırları	4
Şekil 5: Gaziantep İli'nin ekonomik açıdan ilişkili olduğu iller	12
Şekil 6:TRC1 OSB'nin Doluluk Boşluk Oranı	15
Şekil7:Gaziantep'in Yakın Limanlarla ilişkisi	17
Şekil 8:İhracatta Öne Çıkan Ülkeler	19
Şekil 9:İthalatta Öne Çıkan Ülkeler	21
Şekil 10:Güneşlenme Haritası	23
Şekil 11:Gaziantep İli Karayolu Bağlantıları	25
Şekil 12:Jeolojik Yapı Haritası	29
Şekil 13:Hidrolojik Yapı	31
Şekil 14:Gaziantep İli Deprem Bölgeleri Haritası	33
Şekil 15:Çevreden Yaklaşım Haritası	35
Şekil 16:Gaziantep Depremsellik Haritası	35
Şekil 17:Ulaşım ve Hareketlilik	36
Şekil 18:Eş Yükselti Haritası	38
Şekil 19:Eğim Analizi Paftası	39
Şekil 20:Bakı Analizi Haritası	40
Şekil 23:Öneri 1/25000 Plan	41

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1:Gaziantep Nüfus Grafiği.....	6
Tablo 2:Gaziantep Nüfus Artış Hızı	7
Tablo 3:İlçelere Göre Nüfus Dağılımı.....	7
Tablo 4:Hane Halkı Büyüklüğü Tablosu	8
Tablo 5:Gaziantep İlinin Aldığı Göç.....	8
Tablo 6:Gaziantep İli'nin Verdiği Göç	9
Tablo 7: Gaziantep ve Çevresi Kayıtlı İşgücü Oranı	9
Tablo 8:Okur-yazarlık oranı	10
Tablo 9:Sorun ve Olanaklar Tablosu	37

1 GİRİŞ

Kentler, insanın canlı bir varlık olması sebebiyle, onların devinimlerine olanak veren bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.(Laborit,1961). Bir yaşam alanı olarak kentler doğal ve kültürel birçok unsurun bir arada ve karşılıklı etkileşim içinde bulunduğu insan ekosistemleridir. Bir yandan hava, toprak, su, bitki gibi doğal çevre koşulları, diğer yandan da ekonomik kalkınma için sürekli geliştirilmek zorunda olan ulaşım, ticaret, sanayi, turizm gibi sosyo-ekonomik faaliyetler aynı alanda ve iç içe geçmiş durumdadır. Kent ekosistemi olarak adlandırılan bu yapının sağlıklı işleyişi, yine bu ekosistemin bileşenleri olan doğal ve kültürel unsurların birbiriyle uyumuna ve aralarındaki dengeye bağlıdır. Buna göre imar planları, mekânın bir anda yenilenmesi değil, sosyal ve fiziksel olarak yeniden üretim sürecidir.

Bu bağlamda yapılan uygulama imar planında, planlama alanının potansiyelleri irdelenmeye çalışılmış ve bütün planlama çalışmalarında olduğu gibi bu çalışmada da üst ölçekten başlayan ve çalışma alanına kadar inen ölçeklerde bir süreç izlenmiş ve bir planlama süreci oluşturulmaya çalışılmıştır.

1.1 İŞİN TANIMI

Planlama alanı gelişme toplukonut alanını kapsamaktadır. Toplam olarak 3100 km²'lik alanı kapsayan Planlama Bölgesi içerisinde nazım imar planı, uygulama imar planının hazırlanmasıdır.

1.2 AMAÇ

Plan kararları ,çevreye ilişkin kararlar, ekonomik yapıya ilişkin kararlar, mekânsal kararlar ve teknik altyapıya ilişkin kararların alınıp ,üst ölçekli planlarla bütünleşik, doğal çevreyi ve her türlü alana özgü oluşumları koruyan bir planlama yaklaşımı ile planlama alanını konut alanı olarak planlamaktır.

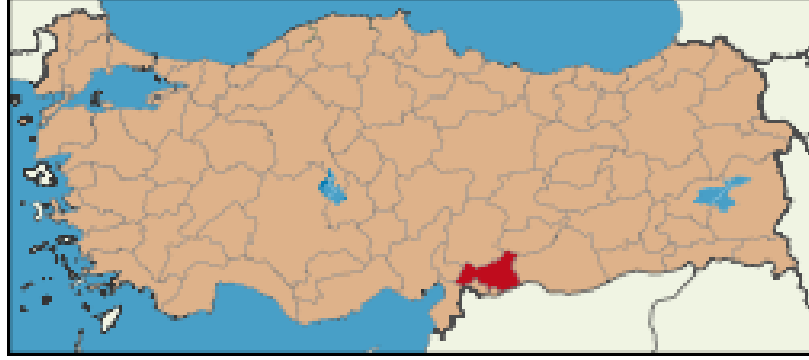
1.3 KAPSAM

Uygulama ve nazım imar planı kapsamında her türlü analiz, sentez, araştırma, değerlendirme çalışmaları, müdahale yaklaşımları ve her türlü plan çalışmaları yer alacaktır.

2 GENEL ARAŞTIRMALAR

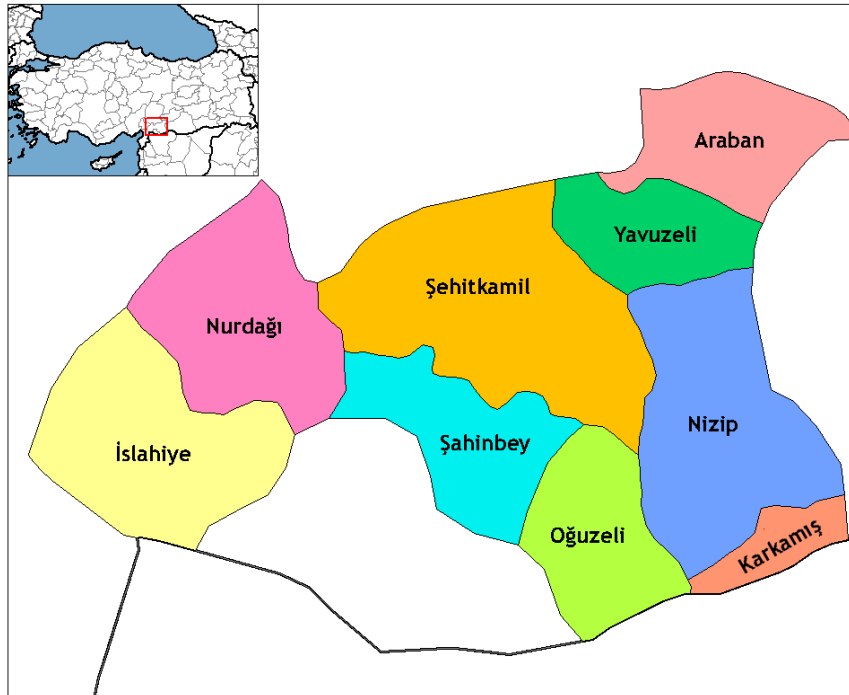
2.1 BÖLGE İÇİNDEKİ KONUMU

Gaziantep, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin en büyük, Türkiye'nin ise 6. büyük ili olup nüfusu, ekonomik yapısı, turizm potansiyeli ve büyükşehir statüsü ile bir metropol şehirdir

Şekil 1: Bölgesi İçindeki Konumu

İlin doğusunda Şanlıurfa, batısında Osmaniye ve Hatay, kuzeyinde Kahramanmaraş, güneyinde Suriye, kuzeydoğusunda Adıyaman ve güneybatısında Kilis illeri bulunmaktadır . Merkezde Şahinbey, Şehitkamil, Oğuzeli olmak üzere Nizip, Karkamış, İslahiye, Araban, Yavuzeli ve Nurdağı olarak toplam 9 ilçeden oluşmaktadır (Şekil 2).

Şekil 2:Gaziantep İl Sınırı

2.2 GENEL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ

Gaziantep nüfusu, ekonomik yapısı, turizm potansiyeli ve Büyükşehir statüsü ile bir metropol şehridir. Güneydoğu Anadolu'yu batıya, Akdeniz ve Ortadoğu'ya bağlayan kara ve demir yollarının merkez noktası olması ve Gaziantep Havaalanının uluslararası niteliğe çıkarılmış olması mal, hizmet ve ziyaretçi akışını yoğunlaştırmaktadır. Gaziantep topraklarının 1/4'ü tarıma elverişli topraklardan oluşmuş olup bu toprakların bir bölümü Fırat Nehri'nin sularıyla sulanmaktadır. Gaziantep'in sulama yapılan bu topraklarında Antep fıstığı üzüm, pamuk, zeytin ve kırmızı biber gibi ekonomik değeri yüksek sanayi bitkileri ile buğday, arpa ve mercimek gibi hububat ürünleri yetiştirilmektedir. İlde özellikle tekstil ve gıda sanayileri gelişmiştir. Coğrafi yönden Güneydoğu Anadolu Projesinin (GAP) giriş kapısı, sanayisi ve ticari hacmi ile de GAP kalkınmasında temel teşkil eden Gaziantep, ekonomik yönden çevresindeki 18 ili etkisi altında tutmaktadır. Gaziantep; gezilip görülmeye değer tarihi, turistik ve doğal güzellikleri, Kurtuluş Savaşı ve Antep Savunması hatıraları, yaylaları, ovaları, ören yerleri, leziz yemekleri, eşsiz el sanatları, camileri, türbeleri, medreseleri, Antep evleri, hanları, hamamları, kastelleri, kiliseleri, adını verdiği baklavası, fıstığı, sanayisi, insanların kendine has çalışkanlığı ve sıcaklığı ile geçmişin ve geleceğin bir arada yaşadığı Gaziler şehridir.

2.3 YÖNETİMSEL YAPI

Gaziantep İli'nin 1987 yılından önce nüfus ve alan büyüklüğü açısından en büyük ilçesi olan Merkez İlçesi, 1987 yılında çıkarılan 3398 sayılı “Gaziantep İli Merkezinde Şehitkamil ve Şahinbey Adıyla İki İlçe Kurulması Hakkında Kanun” ile şehrin Alleben Deresi'nin ve tabii uzantılarının kuzeyinde kalan bölümü merkez olmak üzere Şehitkamil adıyla, şehrin Alleben Deresi'nin ve tabii uzantılarının güneyinde kalan bölümü merkez olmak üzere Şahinbey adıyla iki ilçe ve bu ilçe merkezlerinde aynı adlarla iki belediye kurularak ikiye bölünmüştür.

Son Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile büyükşehir belediyesi sınırları örtüşür hale getirildi.Böylece Şahinbey ,Şehitkamil ,Nizip ,İslahiye ,Nurdağı ,Araban ,Oğuzeli ,Yavuzeli ve Karkamış büyükşehir belediyesi sınırları içerisine dahil olmuştur.

Şekil 4:Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Sınırları

2.4 TARİHİ YAPI

Ayıntap olarak bilinen eski kent, bugünkü Gaziantep'in 12 km. kuzeybatısında Dülük Köyü ile Karahöyük Köyü arasındadır. Yapılan arkeolojik araştırmalarda taş, kalkolitik ve bakır dönemlerine ait kalıntılara rastlanmış olması yörenin Anadolu'nun ilk yerleşim alanlarından birisi olduğunu göstermektedir.

Gaziantep ili İlk Çağ'dan günümüze kadar yerleşime konu olmuş Mezopotamya'da kurulmuş olduğundan arkeolojik ve kültürel değerler açısından oldukça zengindir. Yapılan arkeolojik araştırmalara göre Gaziantep ve çevresi Anadolu'nun ilk yerleşilen alanlarından biridir. Yöredeki ilk yerleşimlerin M.Ö. 10.000'lere tarihlenen Paleolitik Çağ'a uzandığı yapılan kazılarda ele geçen buluntulardan anlaşılmaktadır. Ayrıca bölgede Kalkolitik, Tunç, Mitanni, Hitit, Asur, Pers, Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı dönemlerine ait buluntular da elde edilmiştir.

Güneydoğu Anadolu'da M.Ö. 2000–1400 tarihlerinde Orta Tunç Çağı döneminde iç işlerinde bağımsız, dış işlerinde Babil'e bağlı olan Küçük Kent Devletlerinin bulunduğu

bilinmektedir.M.Ö. 1550 de Mitanniler bu devletler üzerinde egemen olmuş ancak egemenlikleri M.Ö. 1400 de Anadolu’da kurulan Hitit yönetimi ile son bulmuştur.

M.S. 395’e kadar Roma Dönemi egemen olmuştur. Romalılar, yerel halkın gelenek ve göreneklerine, dil ve dinlerine, günlük yaşantısına karışmadığından bu dönemde Dolikhe (Dülük), Kiliza (Kilis), Karus, Belkıs (Zeugma) gibi kentler gelişmiştir. Gaziantep Roma İmparatorluğunun bölünmesinden sonra MS 636 yılına kadar Bizans İmparatorluğunun yönetimi altında kalmıştır. 11.yy. sonlarına doğru ise bölgede Oğuzlar soyundan olan Türkmenler devamlı olarak yerleşmeye başlamışlardır.

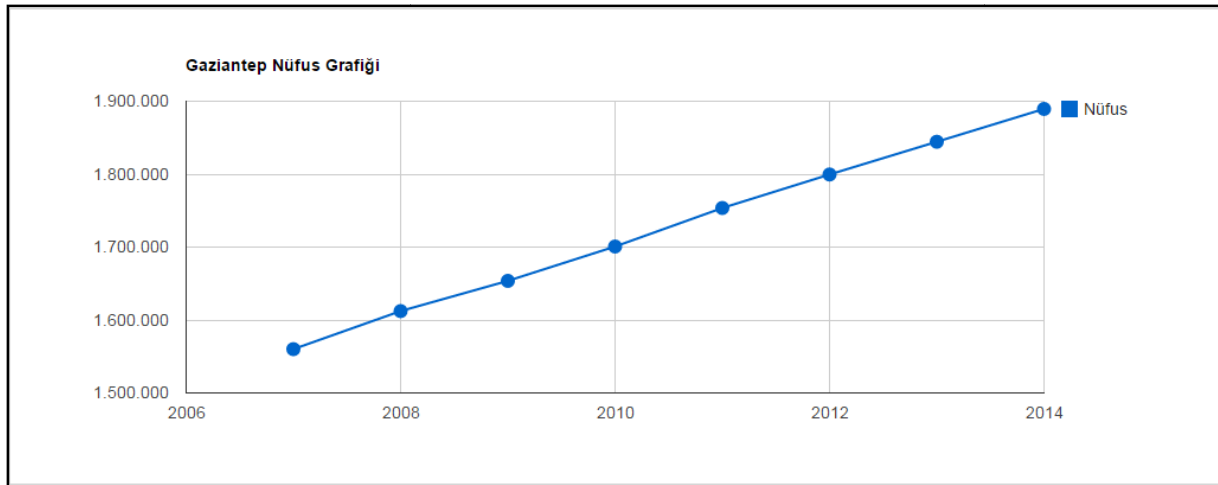
1071 Malazgirt Savaşı’ndan sonra bölgede Selçuklu İmparatorluğuna bağlı bir Türk Devleti kurulmuştur.1270 yılında Moğolların istilası ile yıkılan kent, daha sonra Dulkadiroğullarının (1389) ve Memlûklülerin (1471) eline geçmiştir. 1516 yılında Yavuz Sultan Selim tarafından Memlûklüler’e karşı yapılan Mercidabık Meydan Savaşı’ndan sonra Gaziantep ve yöresi Osmanlı İmparatorluğu’nun yönetimine girmiştir. Osmanlılar idaresinde önce Zulkadriye (Maraş) eyaletine bağlı bir sancak merkezi, daha sonra, 1818’de Maraş vilayetinden alınarak bir kaza halinde Halep Eyaleti Merkez Sancağı’na bağlı kaza merkezi olmuştur. Gaziantep, 1516’da Osmanlıların eline geçtikten sonra Osmanlıların yükselme devri, Gaziantep için de yükselme devri olmuştur. Bu devirde yapılmış cami, mescit, medrese, han ve hamam sayısı oldukça çoktur. Bu dönemde Kent yalnızca imar yönünden değil üretim, ticaret ve el sanatları yönünde de ilerlemiş ve Avrupa’ya dokuma satar duruma gelmiştir. 1918’de Osmanlı Devleti’nin I. Dünya Savaşında yenilgiyi kabul etmesi üzerine imzaladığı Mondros Mütarekesi sonucunda 1919’da önce İngilizler tarafından işgal edilen kentin Fransızlara devredilmesiyle işgalin sürekli olduğu anlaşılmıştır. Ancak, Gaziantep’liler, hiçbir kuvvete ve desteğe güvenmeden sadece istiklal ve hürriyet emeliyle 1 Nisan 1920 de direnişe başlamış, 25 Aralık 1921’de de Kent işgalden kurtulmuş, Ankara Antlaşması imzalanmıştır. Antep Savunması, Ulusal Kurtuluş Savaşı tarihimizde yiğitlik, kahramanlık ve fedakârlığın ulaşılmaz abidesi olmuştur. 6 Şubat 1921’de T.B.M.M. tarafından kente “GAZİ” lik unvanı verilmiştir.

2.5 DEMOGRAFİK VE SOSYAL YAPI

2.5.1 Nüfus

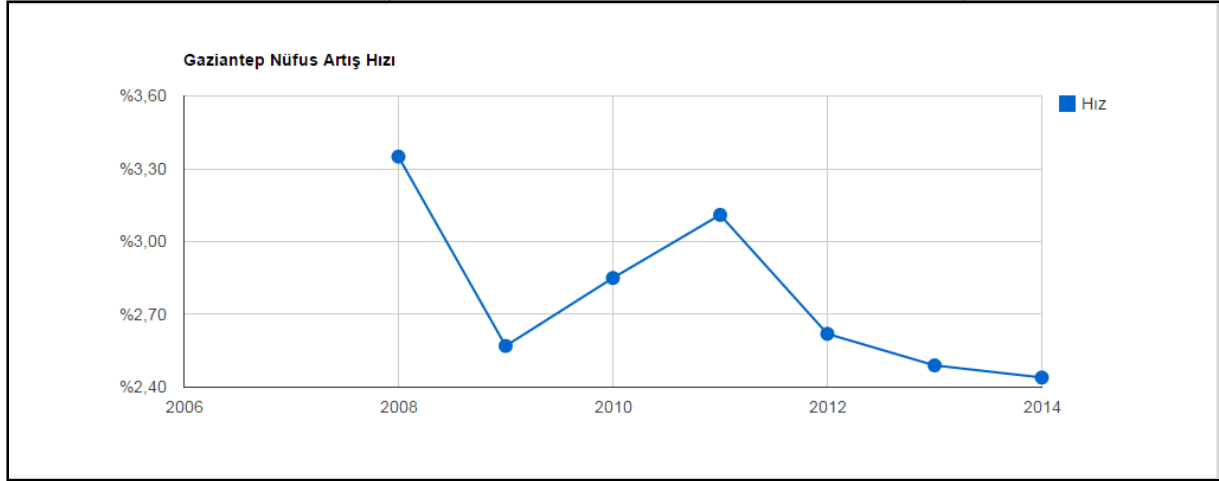
TRC1 Bölgesi 15.280,28 km²’lik yüzölçümü ile Türkiye’nin %1,9 km²’lik alanını kaplamakla beraber Türkiye nüfusunun %3,3’ünü oluşturmaktadır. 2014 yılı nüfus sayımına

göre, 2.616.082 olan bölge toplam nüfusunun %72,2'si Gaziantep'te, %22,9'u Adıyaman'da, %4,9'u Kilis'te yaşamaktadır. Türkiye'de 1970'lerde nüfusu bir milyonu geçen il sayısı 5 iken, 2000 yılında bu illerin sayısı 18'e, 2013 yılında 20'ye ulaşmıştır. TRC1 Bölgesi illerinden Gaziantep de nüfusu bir milyonu geçen iller arasındadır. Gaziantep, GAP Bölgesi'nin nüfusu en fazla olan ilidir. Nüfus hareketleri genel olarak sosyal ve ekonomik imkânların yoğun olduğu şehirlere doğru yönelmektedir. Gaziantep'in büyükşehir ve sanayi kenti olması çevresindeki nüfus hareketini de yönlendirmiştir. Düzey 2 Bölgeleri içerisinde toplam nüfus açısından TRC1 Bölgesi 13. sırada yer almaktadır. Bölge, nüfus yoğunluğu bakımından 5. sırada ve Türkiye ortalamasının üzerindedir. Nüfus yoğunluğu bakımından en yoğun il 270 kişi/km² ile Gaziantep (81 il içerisinde 4. sırada), takiben 90 kişi/km² ile Kilis (81 il içerisinde 26. sırada) ve son olarak 85 kişi/km² ile Adıyaman'dır (81 il içerisinde 28. sırada).

Tablo 1:Gaziantep Nüfus Grafiği

Gaziantep tüm dönemlerde istikrarlı bir nüfus artışı sergilemiştir. Gaziantep'in sanayi kenti ve cazibe merkezi olması nedeniyle Adıyaman ve Kilis illerindeki nüfus gelişmeleri göç olgusu ile açıklanabilir.

Tablo 2:Gaziantep Nüfus Artış Hızı

TRC1 Bölgesi'nin son beş yıla ilişkin nüfus artış hızı Türkiye ortalamasının üzerinde seyretmiştir. Son beş yılın nüfus artış hızına bakıldığında bir dalgalanma söz konusudur. İller bazında bakıldığında Gaziantep nüfus artış hızında Türkiye ortalamasının üzerinde iken, Adıyaman ve Kilis illeri bu ortalamanın oldukça altındadır. 2000-2013 yılları arasında illerin nüfus artışı incelendiğinde, Gaziantep nüfus artışı sıralamasında %43,5 artışla ilk sırada yer almaktadır.

Yıl	İlçe	Erkek Nüfusu	Kadın nüfusu	Toplam Nüfus
2014	Şahinbey	426.737	418.791	845.528
2014	Şehitkamil	359.597	351.256	710.853
2014	Nizip	67.873	68.492	136.365
2014	İslahiye	33.531	32.338	65.869
2014	Nurdağı	18.979	18.74	37.719
2014	Araban	16.013	15.822	31.835
2014	Oğuzeli	15.009	14.517	29.526
2014	Yavuzeli	10.723	10.61	21.333
2014	Karkamış	5.298	5.14	10.438

Tablo 3:İlçelere Göre Nüfus Dağılımı

2013 ADNKS verilerine göre, TRC1 Bölgesi'nin en büyük ilçeleri Şahinbey, Şehitkamil'dir.

Bölge Adı	2000	2011	2012	2013
Antep	5,23	4,7	4,6	4,5
Adıyaman	6,26	5,1	4,9	4,7
Kilis	5,5	4,4	4,2	4,0
Türkiye	4,5	3,8	3,7	3,6

Tablo 4:Hane Halkı Büyüklüğü Tablosu

2013 yılı verilerine göre, ortalama hanehalkı büyüklüğünün en yüksek olduğu il 4,7 kişi ile Adıyaman olup, ardından 4,5 ile Gaziantep ve 4 kişi ile Kilis gelmektedir.Son 10 yıl verilerine göre hane halkı ortalama büyüklüğü azalmış olsa da Gaziantep'in hane halkı büyüklüğü hala Türkiye ortalamasının üzerinde.

2.5.2 Göç

EKOSEP'in yapmış olduğu saha araştırmasında; Gaziantep'e yapılan göçün nedenleri ekonomik, bireysel ve ailevi nedenler olarak sıralanmıştır. Gaziantep'i tercih etme nedeni olarak ekonomik, bireysel faktörlü ve ailevi nedenler ve sosyal bağlar olarak sıralanmıştır. Aynı araştırmaya göre, Gaziantep'e gelen nüfusun büyük bir çoğunluğu kırsal kökenli olup kente ekonomik nedenlerle göç ettiği belirtilmiştir (EKOSEP, 2009). 81 il içerisinde illerin aldığı göç incelendiğinde Gaziantep 11. Sırada, illerin verdiği göç incelendiğinde Gaziantep 15. dir.

Gaziantep İli'nin Aldığı Göç

BÖLGE ADI	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Gaziantep	37.184	36.075	40.38	45.991	41.672	41.978
TRC1	45.585	44.864	51.497	55.975	51.712	54.615
Türkiye	2.273.492	2.236.981	2.360.079	2.420.181	2.317.814	2.534.279

Tablo 5:Gaziantep İlinin Aldığı Göç

Gaziantep'in Verdiği Göç

BÖLGE ADI	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Gaziantep	36.229	34.125	36.327	38.634	39.41	42.291
TRC1	53.059	50.133	54.188	60.412	59.478	62.885
Türkiye	2.273.492	2.236.981	2.360.079	2.420.181	2.317.814	2.534.279

Tablo 6:Gaziantep İli'nin Verdiği Göç**2.5.3 İşgücü**

İşgücüne katılma oranları, TRC1 Bölgesi il bazında incelendiğinde, Gaziantep'in 2013 yılında işgücüne katılma oranının %46,8, Adıyaman ilinin %43,1, Kilis ilinin ise %44,5 olduğu görülmektedir. Bu oranlar 2013 yılı Türkiye işgücüne katılma oranı olan %50,8 değerinin altındadır. 2012 yılı İŞKUR'a kayıtlı işgücü nüfusu verilerine göre Gaziantep ilinde 53.799 erkek, 17.925 kadın olmak üzere toplam 71.724; Adıyaman ilinde 31.326 erkek, 14.027 kadın olmak üzere toplam 45.353; Kilis ilinde ise 5.805 erkek, 3.386 kadın olmak üzere toplam 9.191 kayıtlı işgücü nüfusu bulunmaktadır. Tüm bu veriler kısaca özetlenirse, Gaziantep ilinde kayıtlı erkek işgücünün %49,4'ü 15-29 yaş grubu aralığında olup Türkiye ortalaması olan %44,6 değerinin üzerinde bir orana sahiptir. 15-29 yaş grubu aralığındaki kayıtlı kadın işgücü oranı %56,1, Türkiye oranı ise %47,9'tur. Gaziantep ili kayıtlı kadın işgücü oranı açısından da ülke ortalamasının üzerindedir. Genel olarak bölgenin kayıtlı işgücü açısından yaş ortalaması düşüktür. Bu veri de, bölgenin önemli bir genç işgücü potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

	İLLER		GAZİANTEP		ADİYAMAN		KİLİS		TÜRKİYE	
	YAŞ	Cinsiyet	İşgücü (kişi)	Oran (%)	İşgücü (kişi)	Oran (%)	İşgücü (kişi)	Oran (%)	İşgücü (kişi)	Oran (%)
YAŞ	15-19	Erkek	2.543	4.7	754	2.4	329	5.7	66.752	3.1

Tablo 7: Gaziantep ve Çevresi Kayıtlı İşgücü Oranı

2.5.4 İstihdam

TRC1 Bölgesi, istihdam oranı açısından %42 oran ile Türkiye'deki 26 adet Düzey 2 Bölgesi arasında 22. sırada yer almaktadır. Bölgede istihdam edilenlerin sayısı yaklaşık olarak 707.000 kişi iken bu nüfusun yaklaşık olarak 549.000'ini erkekler, 159.000'ini ise kadınlar oluşturmaktadır. TRC1 Bölgesi il bazında incelendiğinde 2013 yılı TÜİK rakamlarına göre istihdam oranı, Gaziantep'te %43,6, Adıyaman'da %39,2 ve Kilis'te %41,1 olarak gerçekleşmiştir. Gaziantep ilinde İŞKUR'a kayıtlı 44.406 işsiz bulunmaktadır. Bu nüfusun 31.962'si erkek, 12.444'ü ise kadındır. İşsizler, yaş gruplarına ve cinsiyetlerine göre incelendiğinde en fazla işsiz bulunan erkek nüfusunun %23 oran ile 25-29 yaş grubunda olduğu görülmüştür. Kadınlarda ise en fazla işsiz sayısı 3.510 kişi ve %28,2 oran ile 20-24 yaş grubu aralığında bulunmaktadır. Adıyaman'da 22.247'si erkek, 11.653'ü ise kadın olmak üzere toplam 33.900 kayıtlı işsiz bulunmaktadır. Erkek işsizlerin 4.771'i %21,4 oran ile 25-29 yaş grubunda bulunmaktadır. Kadın işsizlerin ise 2.761'i %23,7 oran ile 20-24 yaş grubunda olduğu görülmüştür. Kilis'te ise 3.824'ü erkek, 2.546'sı kadın olmak üzere toplam 6.370 kayıtlı işsiz bulunmaktadır. Erkek işsizlerin en fazla olduğu yaş grubu aralığı 977 kişi ve %25,5 oran ile 20-24 yaş grubu aralığı iken kadın işsizlerin en fazla olduğu yaş grubu aralığı 634 kişi ve %24,9 oran ile yine 20-24 yaş grubu aralığıdır.

2.5.5 Eğitim Yapısı

TRC1 Bölgesi'nde okuma yazma bilmeyen nüfusun toplam nüfusa oranına bakıldığında, son beş yıl içerisinde azalma görülmektedir. Buna rağmen bu oran Türkiye ortalamasının üzerindedir. İllerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması (SEGE) eğitim sektörü gelişmişlik endeksine göre Adıyaman 66., Gaziantep 53., Kilis 49. sırada yer almaktadır. Düzey 2 Bölgeleri arasında TRC1 Bölgesi 19. sırada olduğu görülmektedir.

İller	Okuma Yazma Bilmeyenlerin Sayısı		Okuma Yazma Bilmeyenlerin Cinsiyete Göre Oranı(%)	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
Gaziantep	60.040	9.092	86.8	13.2
Adıyaman	32.320	7.176	81.8	18.2
Kilis	4.696	1.255	78.9	21.1
TRS1	97.056	17.523	84.7	15.3
Türkiye	2.205.315	449.328	83.1	16.9

Tablo 8:Okur-yazarlık oranı

TRC1 Bölgesi'nde okuma yazma bilmeyen nüfusa bakıldığında %84,7 oranında kadın, erkek nüfusunun ise %15,3 oranında okuma yazma bilmediği ortaya çıkmaktadır. Bu oranlar, kadın nüfusunda Türkiye ortalamasının üzerinde iken, erkek nüfusunda ülke ortalamasının altındadır. Bu kapsamda, eğitimde cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmak için önlemler alınabilir.

2.6 SOSYO-KÜLTÜREL YAPI

İlk uygarlıkların doğduğu Akdeniz ve Mezopotamya toprakları arasında konumlanmış olan TRC1 Bölgesi, tarihi süreçte birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Tarihi ve kültürel miras bakımından oldukça zengin olan bölge Anadolu'nun ilk yerleşim alanlarından birisidir. Türkiye'nin en önemli tarihi eserlerinden olan ve ülkenin simgesi niteliğindeki Nemrut Dağı Heykelleri ve Zeugma Mozaikleri bölgede bulunmaktadır. Güneyden ve Akdeniz'den doğuya ve kuzeye giden yolların kavşağında ve İpekyolu'nun üzerinde olan bölge her dönemde kültür ve ticaret merkezi olma özelliğini korumuştur. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından TRC1 Bölgesi'nde çeşitli kazı ve yüzey tarama çalışmaları yürütülmektedir. 2012 yılı itibarıyla Gaziantep Merkez-Dülük, İslahiye-Zincirli Höyük, Nizip-Zeugma, Karkamış ve Kilis Merkez-Oylum Höyük alanlarında kazı çalışmaları sürdürülmektedir. Söz konusu çalışmalar, bölgenin saklı tarihi mirasının gün yüzüne çıkması ve turizm potansiyelinin artırılması bakımından önem arz etmektedir. Coğrafi işaret, belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri itibarıyla kökenin bulunduğu bir yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş bir ürünü gösteren işaretleri ifade etmektedir. Toplam 5 adet coğrafi işarete sahip olan Gaziantep, ülke toplamının %3 lük dilimin içerisinde yer almaktadır.

Gaziantep'te 2 adet tiyatro, 19 adet sinema salonu, Vakıflar Genel Müdürlüğü, belediyeler, üniversite, özel kurumlar tarafından açılan ve her biri farklı temalara sahip 7 adet özel müze bulunmaktadır. Gaziantep'te 9 televizyon ve 25 radyo kuruluşu faaliyet göstermektedir.

2012 yılı itibarıyla TRC1 Bölgesi'nde 27 adet halk kütüphanesi 309.127 kitap ile hizmet vermektedir. Her üç ilde bulunan halk kütüphaneleri yıldan yıla kitap sayılarını artırarak gelişmeye devam etmektedir. Buna karşın bölge genelinde kütüphanelerden yararlanma sayısı düşüş göstermektedir. Bölgede ayrıca, 716 adet örgün ve yaygın eğitim kurum kütüphanesi bulunmaktadır. Bu kütüphaneler sahip olduğu toplam 662.700 kitap ile bölge geneli halk kütüphanelerinin iki katı kitap sayısı ile hizmet vermektedir. Türkiye geneli ortalaması %1,17 olan kütüphane kayıtlı oranı, bölge genelinde Gaziantep'te %0,55 ile en düşük değeri

almaktadır. Adıyaman'da ise aynı oran 3,63 ile bölgenin en yüksek değerini almaktadır. Bu sonuçlara bakıldığında, Gaziantep'te nüfus miktarı fazla olmasına rağmen, bu nüfusun kütüphanelere yeterince ilgi göstermediği anlaşılmaktadır. Başta Gaziantep'te olmak üzere TRC1 Bölgesi genelinde kültürel etkinlikler ve organizasyonlar kapsamında uluslararası, ulusal ve yerel düzeyde birçok festival, şenlik, fuar ve yerel etkinlik düzenlenmektedir.

2.7 EKONOMİK YAPI

Şekil 5: Gaziantep İli'nin ekonomik açıdan ilişkili olduğu iller

Gaziantep İli tarım ,sanayi ,hayvancılık ,lojistik ,madencilik ve ticaret alanında diğer illerle ilişki içerisinde.

2.7.1 Tarım

Tarım sektörü geçmiş yıllar kadar olmasa da dış ticarete önemli bir yer tutmaktadır. Bölgede tarım ürünleri ihracatının %97,8'i Gaziantep tarafından yapılmaktadır.

Bölge toplam tarım alanı bakımından ülke genelinde %3'lük bir paya sahip olup TRC1 Bölgesi toplam tarım alanlarının %51,2'si Gaziantep'te, %34,0'ı Adıyaman'da, %14,8'i Kilis'te bulunmaktadır. 2010 yılı temel alındığında ülke genelindeki toplam tarım alanlarında %2,4 azalış yaşanmasına rağmen bölgedeki toplam tarım alanlarında %8,3 oranında artış yaşanmıştır. Bu artışın sebepleri arasında, bölgede tarım alanında yapılan teşviklerin artırılması ve tarımsal planlamaların olumlu sonuçlar vermesi gösterilebilir.

2013 yılı verilerine göre TRC1 Bölgesi, ülke sebze üretiminin %1,83'ünü karşılamaktadır. Bölge, kök-yumru-soğansız sebzelerde ülke üretiminin %1,94'ünü, meyvesi yenen sebzelerde ise %1,86'sını karşılamaktadır. Bölge illeri karşılaştırıldığında, Gaziantep toplam sebze üretiminde %40'luk oranla bölge üretiminde ağırlığa sahiptir. Adıyaman'ın oranı %32, Kilis %28'lik bir paya sahiptir. Bölgede sebze üretimin miktarının düşük olmasının nedeni olarak sulama koşullarının diğer bölgelerden daha düşük seviyede olması ve iklimsel koşulların tahıl üretimi için daha elverişli olması gösterilebilir. GAP Sulama Kaynaklarının İyileştirilmesi Programı ve diğer sulama projelerinin tamamlanmasıyla sulamaya bağlı olan sebze üretiminde daha büyük sıçramalar görülmesi beklenmektedir. Ekili alan bakımından Gaziantep'te kavun, karpuz, kuru soğan ve patlıcan üretimi ön plana çıkarken; Adıyaman'da sofralık domates, sofralık hıyar ve karpuz ön plana çıkmaktadır. Kilis'te ise üretilen salçalık biber hem il hem de bölge için önemli bir yere sahiptir.

TRC1 Bölgesi meyvecilik sektörü ürün gruplarına göre incelendiğinde “üzüm çeşitleri” ile “zeytin ve diğer sert kabuklular” kategorilerinde üretim miktarının diğer meyvecilik faaliyetlerine göre ön planda olduğu görülmektedir. Özellikle Kilis ve Gaziantep'te, bağ ürünleri ve zeytin üretimi oldukça gelişmiş durumdadır. Ayrıca bölgenin önemli bir diğer ürünü olan Antep fıstığı sadece bölgede değil Türkiye genelinde de üzüm ve zeytin üretimi ile beraber ön plana çıkmaktadır.

2.7.2 Hayvansal Üretim

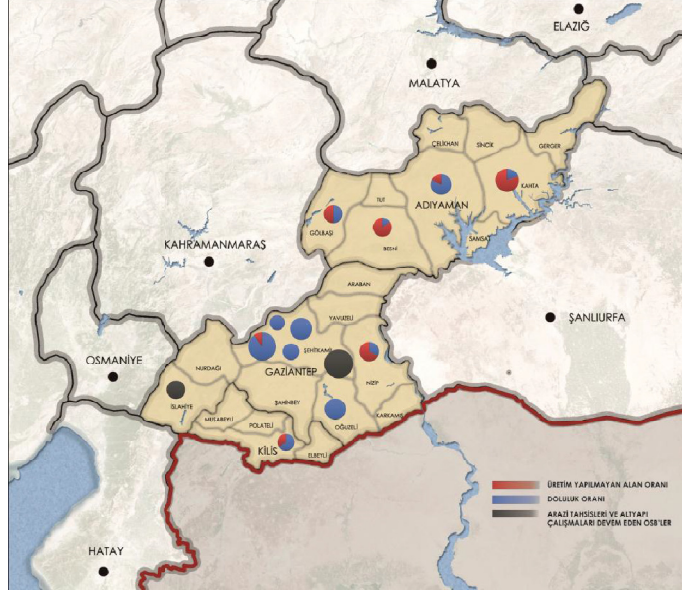
Türkiye hayvansal üretim sektöründe Avrupa'da ve dünyada üst sıraları zorlamaktadır. Her çeşit hayvancılık türünün yapılabildiği bir coğrafi yapıya sahip olan Türkiye özellikle bal üretiminde Avrupa'da 1., dünyada ise 2. sıradadır. Et üretiminde Avrupa'da 8., dünyada ise 21. sıradadır. İslami koşullara uygun et ürünlerinin kullanılması ve üretilmesinin yasal olması durumu göz önüne alındığında, birçok hayvan türüyle ilgili üretim yapılamamakta ve et üretiminde Türkiye, dünya sıralamasında geri planda kalmaktadır. Süt üretiminde Avrupa'da 3. sırada olan Türkiye, bu alanda koyun sütü üretimiyle ön plana çıkmaktadır. Avrupa'da toplam üretilen sütün %7'si, dünya baz alındığında ise %2,1'i Türkiye tarafından üretilmektedir. Beyaz ette Türkiye, dünya üretiminden %1,6'lık bir pay alırken, Avrupa üretiminde yaklaşık %10'luk bir üretim payı ile 2. sırada yer almaktadır. Bal üretiminde ise, Avrupa'da lider olan Türkiye, Avrupa bal üretimine %25,3'lük bir katkı sunmaktadır. Dünya çapında ise 2. sırada olan Türkiye'nin dünya bal üretimindeki payı yaklaşık %6'dır. Buna rağmen bal ihracatında, kalite ve üretim koşullarındaki eksiklikler yüzünden, bu potansiyel

yeterince kullanılamamaktadır. TRC1 Bölgesi'nde hayvansal ürünlerin ihracatı sadece Gaziantep'ten gerçekleştirilmektedir. 2009'da 19 milyon dolarlık hayvansal ürün ihracatı olan Gaziantep'in 2011 yılında 5 milyon dolarlık hayvansal ürün ihracatı yapması dikkat çekicidir.

2.7.3 Sanayi

Organize Sanayi Bölgeleri'nin TRC1 Bölgesi'ndeki ilk örneği 1969 yılında kurulan Gaziantep 1. Organize Sanayi Bölgesi'dir. Bölgede; Gaziantep'te 8, Adıyaman'da 4 ve Kilis'te 1 adet olmak üzere toplam 13 adet Organize Sanayi Bölgesi mevcuttur. Bu bölgelerden 11 tanesi faal durumda olup bölge genelindeki OSB'lerde toplam 95.749 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep'in imalat sanayi kollarına göre istihdam rakamları incelendiğinde, en fazla istihdamın 44.051 kişi ile tekstil imalatı sektöründe olduğu görülmektedir. Bu sektörü, "gıda imalatı" ve "deri ve ilgili ürünlerin imalatı" sektörü takip etmektedir. Adıyaman'da istihdam rakamları açısından ilk sırada tekstil ürünleri imalatı sektörü gelirken, ikinci sırada kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı sektörü, üçüncü sırada ise seramik, kil, taş ve çimentodan gereçler imalatı sektörü gelmektedir. Kilis'te ise gıda ürünleri imalatı sanayinde faaliyet gösteren firmalar başı çekerken bu sektörü; seramik, kil, taş ve çimentodan gereçler imalatı sektörü ve tekstil sektörü takip etmektedir.

TRC1 Bölgesi genelinde tüketilen elektrik enerjisinin %58'i sanayi işletmeleri tarafından kullanılmaktadır. 2011 yılında TRC1 Bölgesi'nin kişi başına sanayi elektrik tüketimi 1.302 KWh olmuş ve ülke ortalamasının bir miktar altında kalmıştır. Bununla birlikte, Gaziantep'te sanayi işletmeleri tarafından kullanılan elektrik, ülkede tüketilen toplam elektriğin %1,5'ine tekabül etmektedir.

Şekil 6:TRC1 OSB'nin Doluluk Boşluk Oranı

Hâlihazırda Gaziantep il genelindeki OSB'lerde 90.400 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep OSB'lerde tüketilen elektrik, doğalgaz ve su miktarları, kentin sahip olduğu güçlü sanayi yapısı ve üretim kapasitesini destekler niteliktedir.

Gaziantep il merkezi ve ilçelerinde bulunan KSS'lerde 3.134 dolu iş yeri bulunmakta ve bu iş yerlerinde toplam 34.743 kişi istihdam edilmektedir. Gaziantep'in KSS'lerinde ortalama doluluk oranı %74'tür.

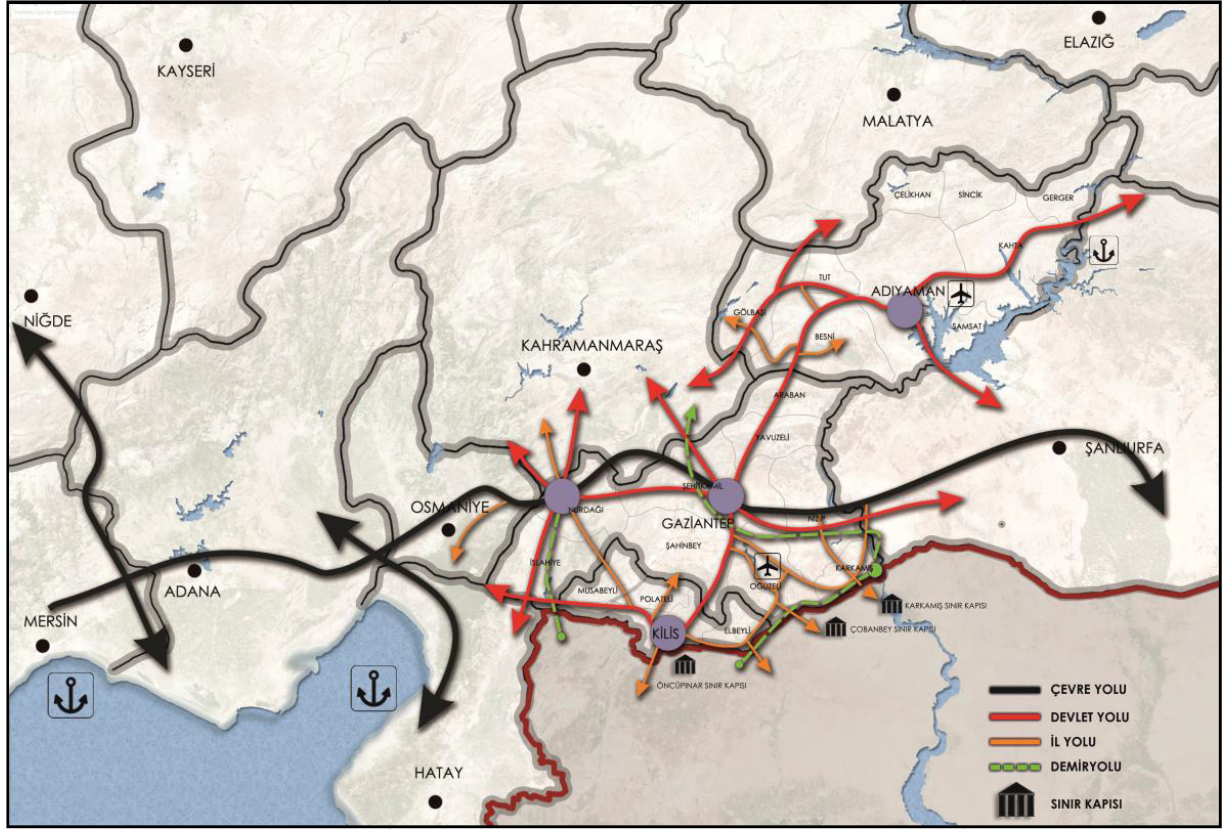
Gaziantep il merkezinde bulunan Organize Sanayi Bölgeleri'nde (1.,2.,3. ve 4.) faaliyet gösteren toplam 760 firmanın %45'i, ilin geleneksel üretim alanı olan tekstil sektöründe faaliyet göstermektedir. Türkiye genelinde olduğu gibi Gaziantep ilinde de tekstil sektörü, ilin sanayileşmesine ön ayak olmuş, gerek ihracat rakamları gerekse yarattığı istihdam ile ilin bugün bulunduğu noktaya ulaşmasına büyük katkı sağlamıştır. Bu durum, tekstil sektörünün Gaziantep'in ekonomisindeki vazgeçilmez konumunu ifade etmektedir. Tekstil sektörünü, firmaların %25'ini oluşturan gıda sektörü takip etmektedir. Gıda sektörü, Gaziantep'in Orta Doğu pazarına açılmasını takiben gelişmesini hızlandırmış ve bu sektöre yapılan yatırımlarda son yıllarda artış görülmüştür. OSB'lerde faaliyet gösteren firmaların %8'ini ilin son yıllarda yükselen sektörlerinden olan plastik sektörü, %7'sini ise kimya sektörü oluşturmaktadır. Gaziantep 5. OSB, kurulduğu alan bakımından diğer dört bölgenin toplam alanının yaklaşık yarısına tekabül etmektedir. Bölgede arazi tahsis çalışmaları tamamlanmış olup, altyapı çalışmaları devam etmektedir.

Polateli-Şahinbey Organize Sanayi Bölgesi Projesi, Gaziantep 5. Organize Sanayi Bölgesi'nin ildeki yatırım yeri talebini karşılayamaması üzerine Gaziantep ve Kilis illerinin ortak projesi olarak tasarlanmıştır. 3.500 hektar alana kurulması planlanan OSB ile Gaziantep sanayine yenigelişme alanı kazandırılması amaçlanmakta, böylece Kilis ilinin ekonomik gelişmesine de zemin hazırlanması planlanmaktadır.İki şehrin ortak Organize Sanayi Bölgesi olması bakımındanTürkiye'de bir ilk olan projenin, Gaziantep-Hassa arasındaki yolun yüksek standartlı duble yola çevrilmesi ile daha da güçlenmesi beklenmektedir.Gaziantep Serbest Bölgesi, 1999 yılında 141 hektar alanda kurulmuş olup 2012 yılı itibarıyla ruhsatlı 26 firma faaliyet göstermektedir. Söz konusu firmalarda toplam 183 kişi istihdam edilmektedir. Bölgedeki toplam istihdam 2011 yılına göre %18,7 düşüş gösterirken, toplam işlem hacminde bir önceki yıla göre %8 oranında düşüş gerçekleşmiştir. Bölgedeki firmaların ağırlıklı olarak tekstil ve gıda sektörlerinde faaliyet gösterdiği görülmektedir. Bölgede ayrıca makine/teçhizat, plastik, kimya, beyaz eşya, cam sektörlerinde üretim ve ticaret gerçekleştiren işletmeler mevcuttur.

2.7.4 Lojistik

TRC1 Bölgesi sanayi ve ticaret yapısıyla Türkiye ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Bölgenin sanayileşmede en önemli parametresi bulunduğu coğrafi konumdur. Orta Doğu ülkeleri arasında stratejik bir konumda yer almakta olan bölge, bu avantajlı konumu özellikle dış ticarete kendini hissettirmektedir.

Bölgede özellikle Gaziantep, sahip olduğu ulaşım imkânlarıyla önemli bir geçiş noktasıdır. Doğu ve kuzey bölgeleri Akdeniz'e bağlayan yolların kışağında bulunan Gaziantep, lojistik bakımından da ülkenin önemli kentlerinden biridir.Gaziantep'in, özellikle TR62 ve TR63 Bölgeleri'nde yer alan Mersin ve İskenderun Liman'larına olan yakınlığı ve bu bölgeler ile sağlanan etkin karayolu bağlantısının bulunması, bölge için önemli bir fırsat olarak ön plana çıkmaktadır. Mevcut demiryolu hattı, otoyol bağlantıları, havalimanları, serbest bölgesi, Kara Konteynır İndirme Terminali, Orta Doğuya açılan kapı olması ve geleneksel İpekyolu'nun bölgeden geçmesi özellikleriyle TRC1 Bölgesi lojistik alt merkez olma potansiyelini ortaya koymaktadır.

Şekil7:Gaziantep'in Yakın Limanlarla İlişkisi

TRC1 Bölgesi'nde Gaziantep ve Adıyaman'da toplam 2 adet havalimanı bulunmaktadır. Bölge havalimanlarındaki yolcu ve yük trafiği özellikle son yıllarda önemli bir artış göstermektedir. 2008-2014 yılları arasında DHMİ istatistikleri incelendiğinde, Gaziantep Havalimanında 2008 yılında toplam 8.012 ton bagaj, kargo ve posta taşındığı, 2012 yılında ise bunun yaklaşık 2 katı yük miktarının havalimanı aracılığıyla taşındığı görülmektedir.

Havayolu taşımacılığı yüksek maliyeti nedeniyle daha çok küçük boyutlu fakat yüksek değerli yüklerin taşınmasında tercih edilmektedir. Özellikle teslim süresi öncelikli ve uzun mesafeli taşınacak yüklerde havayolu taşımacılığının tercih edilmesi yüksek maliyetlerin göz ardı edilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Bölgeden demiryolu ile gerçekleşen taşımalara bakıldığında, Irak, Suriye ve İran ülkeleri ağırlıklı olmak üzere pek çok ülkeye çeşitli yollarla taşıma yapılmaktadır. Gaziantep istasyonlarından yıllık 60.000 ton kapasiteyle çeşitli uluslararası ürün taşıması gerçekleştirilmektedir. Gaziantep'te yerleşik demiryolu operasyonları faaliyeti yürüten lojistik firmaların uluslararası mevcut kapasiteleri yıllık yaklaşık 50.000 ton civarındadır.

2.7.5 Ticaret

2.7.5.1 İhracat

İhracat rakamları bakımından Türkiye'nin önde gelen şehirlerinden olan Gaziantep'in yıllar itibarıyla ihracat kalemleri incelendiğinde 2002 yılından günümüze kadar "halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları" kaleminin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Bu durum, Gaziantep sanayinin önde gelen sektörlerinden olan halı sektörünün ilin ekonomik gelişmesindeki büyük payını göstermektedir. Nitekim Gaziantep'te konumlanmış halı firmaları, ülkenin halı üretiminin %94'ünü gerçekleştirmekte ve dünyanın dikkatini çekmektedir. Dünyada halı ticaretine konu olan ürünler makine halısı ve el halısı olarak gruplandırılır. Gaziantep'in "halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları" kalemi, "makine halısı" grubunu ihtiva etmektedir. 2013 yılında Gaziantep'in 6,2 milyar dolarlık ihracatının 1,4 milyar dolarlık kısmını makine halısı ihracatı oluşturmaktadır. İlin 2013 yılı halı ihracatı tutarı bir önceki yıla göre %3 artış göstermiştir.

2013 yılında en çok ihraç edilen halı faslını 527,6 milyon dolar ile "hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar; yemeklik katı yağlar; hayvansal ve bitkisel mumlar" faslı takip etmektedir. Bu durum, ilde birçok firma tarafından üretilerek özellikle Orta Doğu ülkelerine ihraç edilen bitkisel sıvı yağ kaleminin Gaziantep'in ihracatında önemli yer tuttuğunu ifade etmektedir. Söz konusu kalemden gerçekleşen ihracat 2012 yılına göre % 18 oranında düşüş göstermiştir.

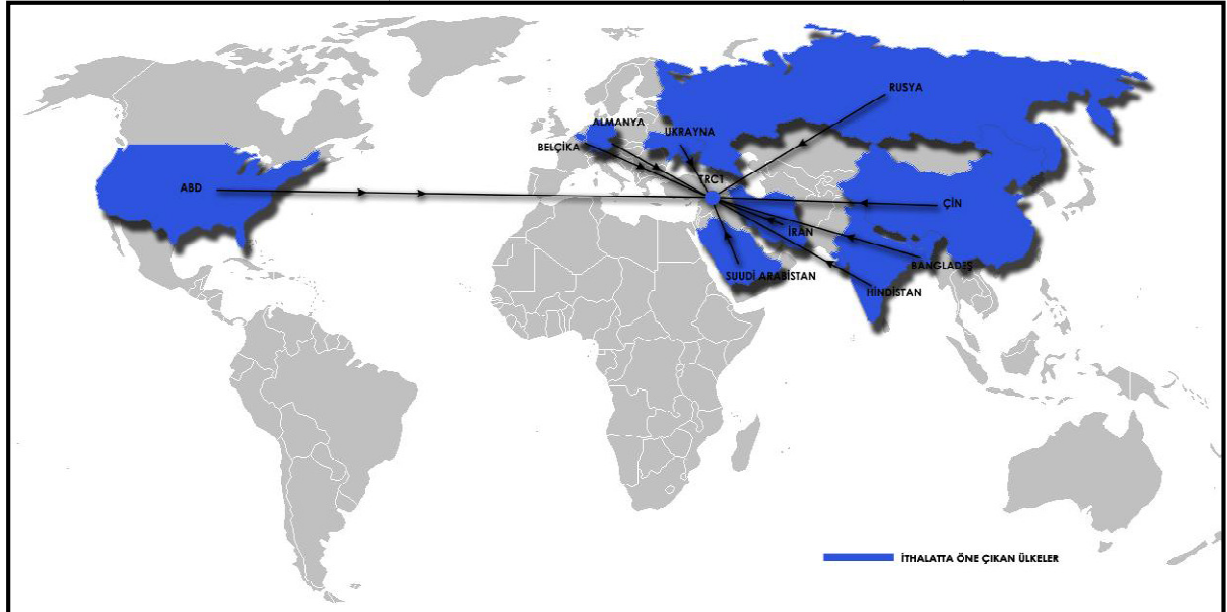
2002 yılından itibaren ilin en çok ihraç ettiği ilk 5 fasla bakıldığında, "plastikler ve mamulleri" kaleminin, ilin ihracatında ilk sıralarda yer almayı sürdürdüğü ve 2013 yılında en çok ihraç edilen 3. ürün grubu olduğu görülmektedir. 2013 yılında bu kalemden toplam 480,5 milyon dolar tutarında ihracat gerçekleştirilmiş ve bir önceki yıla göre %18 artış göstermiştir. Ülkenin büyüyen sektörlerinden olan plastik sektörü, Gaziantep için de gelecek vaat eden sektörler arasında yer almaktadır.

2013 yılında en çok ihraç edilen 4. kalem olan "hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları; pastacılık ürünleri" faslından yapılan ihracat bir önceki yıla göre %25 artış göstererek 424,4 milyon dolar tutarında gerçekleşmiştir. Bu rakam, Gaziantep gıda sanayisinin özellikle Orta Doğu ülkelerine yapılan ihracat ile son yıllardaki muazzam atılımını desteklemektedir.

2013 yılında en çok ihraç edilen 5. kalem olan "sentetik ve suni filamentler, şeritler ve benzeri sentetik ve suni dokumaya elverişli maddeler" faslından toplam 295,4 milyon dolar tutarında

ihracat gerçekleştirilmiş ve söz konusu tutar bir önceki yıla göre %9 artmıştır. Bu durum, Gaziantep'i bulunduğu noktaya taşıyan geleneksel sektörlerden tekstil sektörünün hala, il için önemini koruduğuna işaret etmektedir. Pamuk, sentetik ve suni devamsız lifler fasılları da ilin ihracatında ön sıralarda gelmeye devam etmektedir.

Gaziantep'in toplam ihracat tutarında %22,5'lik oran ile en büyük paya sahip olan sektör "halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları" faslı olmuştur. Bu fasıldan gerçekleşen ihracat ise bir önceki yıla göre %2,6 oranında artış göstermiş ve Gaziantep'i dünya halı merkezi olma yolunda bir adım daha ileri taşımıştır. İlin toplam ihracatında %8,6'lık pay ile ikinci sırada gelen "hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar; yemeklik katı yağlar; hayvansal ve bitkisel mumlar" kaleminden gerçekleşen ihracat 2012 yılına göre %18,3 oranında düşüş göstermiştir. Toplam ihracattan %7,8 pay alan "plastikler ve mamulleri" kaleminden yapılan ihracat bir önceki yıla göre %17,9 oranında bir artış göstermiştir. "Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları; pastacılık ürünleri" ve "sentetik ve suni filamentler, şeritler ve benzeri sentetik ve suni dokumaya elverişli maddeler" fasıllarından gerçekleşen ihracat rakamları ise sırasıyla %24,8 ve %8,6 oranlarında artmıştır.

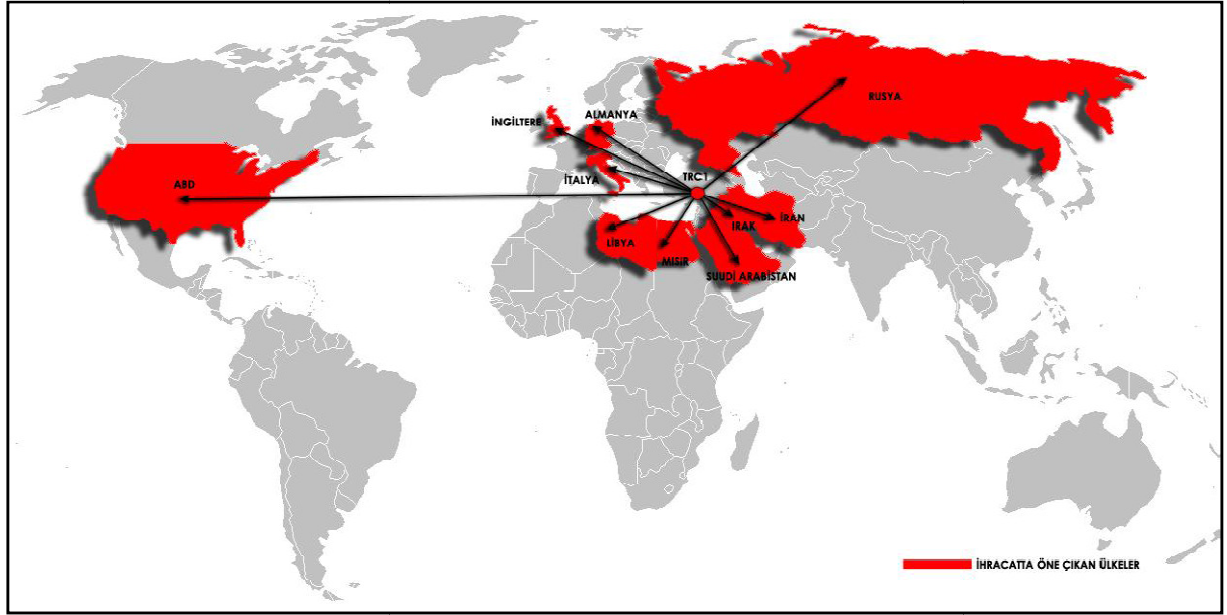
Şekil 8:İhracatta Öne Çıkan Ülkeler

En çok ihraç edilen ilk 20 fasıl, genel olarak ihracat değerlerini 2012 yılına oranla artırmıştır. Bu artış oranları, önümüzdeki yıllarda da söz konusu kalemlerin ilin ekonomisinde ön sıralarda yer alacağını göstermektedir. İlk 20 fasıl arasında yalnızca 2 fasılın ihracat değerleri bir önceki yıla göre azalmıştır. Bu fasıllar "hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar; yemeklik katı yağlar; hayvansal ve bitkisel mumlar" ve "sentetik ve suni devamsız lifler" kalemleridir

2.7.5.2 İthalat

Gaziantep'in yıllar itibarıyla ithalat rakamları incelendiğinde, ithalat tutarındaki artış trendinin bölge geneli ile birebir örtüştüğü görülmektedir.

Gaziantep'in 2013 yılında ithal etmiş olduğu ilk 20 fasıl içermektedir. En fazla ithal edilen kalem 1,85 milyar dolarlık tutar ile Gaziantep sanayinde plastik, kimya, tekstil sektörleri başta olmak üzere, birçok sektöre girdi teşkil eden "plastikler ve mamulleri" olmuştur. Söz konusu kalem ilin toplam ithalatının %27,8 'ini oluşturmaktadır. Gaziantep'in en çok ithal ettiği ikinci kalem olan " kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar " toplam ithalattan %14,97 pay almaktadır. " Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları " en çok ithal edilen üçüncü kalem olurken toplam ithalattan %13,14 pay almıştır. "Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar" listede dördüncü sıradadır. Gaziantep'in köklü sektörlerinden iplik sektörüne girdi teşkil eden "sentetik ve suni devamsız lifler" toplam ithalattan %6,18 pay almış ve beşinci sıraya yerleşmiştir. "Hububat" kalemi 332 milyon dolar tutarı ile toplam ithalattan %5 pay alarak en çok ithal edilen altıncı kalem olmuştur. İlk 20 kalem içerisinde ithalat tutarı bir önceki yıla göre en çok artan kalem, %51264'lük artışla "Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar" olmuştur. İthalatı en çok azalan kalem ise %21,53 azalış ile "Yenilen meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler " kalemi olmuştur.

Şekil 9:İthalatta Öne Çıkan Ülkeler

2.7.6 Turizm

TRC1 Bölgesi'ne giriş yapan yabancı ziyaretçilerin ülkelere göre dağılımına ve kapılardan giriş yapan yabancı ziyaretçi sayılarına bakıldığında, bölgedeki sınır geçişlerini sağlayan Gaziantep ve Kilis illerine yapılan girişlerin ağırlıklı olarak karayolu ile yapıldığı ve sınır il olması nedeniyle Kilis'in bölgeye giriş yapan yabancı ziyaretçi sayısı bakımından ön plana çıktığı görülmektedir (Tablo 226). 2012 yılında bölgeye gelen toplam yabancı ziyaretçi sayısı 295.614 olup bu sayı ülke genelinin % 0,47'sini oluşturmaktadır. Tablo 225'te de görüldüğü üzere, bölgenin ülke sınırında yer alan Gaziantep ve Kilis illerine gelen ziyaretçi sayısında bölge ile sınır oluşturan Suriye ön plana çıkmakta ve 2010 yılı sonrasında Suriye'de yaşanan iç savaştan dolayı bu ülkeden turizm amaçlı gelen ziyaretçi sayısında önemli bir düşüş gözlemlenmektedir. 2010 yılı sonrası bu ülkede ve Orta Doğu ülkelerinde yaşanan sorunlar nedeniyle bölgenin 2008 ve 2009 yıllarında artış göstererek 2010 yılında 665.218 (% 1,15) olan yabancı ziyaretçi sayısının 2011 ve 2012 yıllarında düşüş göstererek 474.217 (% 0,76) kişi ve 295.614 (% 0,47) kişi olduğu görülmektedir. Ayrıca, bölgeye ağırlıklı olarak giriş yapılan Suriye ve İran dışında Almanya, Gürcistan, Fransa ve İngiltere gibi ülkelere gelen yabancı ziyaretçi sayısının fazlalığı dikkati çekmektedir. 2012 yılında bölgenin merkez ili Gaziantep'te toplam yatak sayısı 10.445 olup bölge genelindeki 127 tesisin 98'i burada yer almaktadır. Bölge genelinde tesis sayısına göre en zengin il Gaziantep olmakta ve bunun nedeni bölge içindeki ticari faaliyetlerin, kongre ve fuar organizasyonlarının genellikle bu ilde

yer almasıdır. Bölgenin turizm göstergeleri komşu ve yakın bölgeler olan TR63 (Hatay, K.Maraş, Osmaniye), TR52 (Konya, Karaman) ve TRC2 (Diyarbakır, Şanlıurfa) bölgeleri ile karşılaştırıldığında, TR63 ve TRC2 Bölgeleri'nin tesise geliş sayısı ve geceleme sayısında TRC1 Bölgesi'nden daha önde yer aldığı görülmektedir.

TRC1 Bölgesi'nin turizm envanteri incelendiğinde, öne çıkan turizm türlerinin kültür ve inanç turizmi olduğu görülmektedir. Bölge illeri geçmişten günümüze oldukça köklü bir kültür yapısına sahiptir. Bu durum kültür turizminin geliştirilmeye müsait bir altyapısının olduğunu göstermektedir. Ayrıca, bölge illerindeki inanç turizmi potansiyeli bir hayli yüksektir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan “Türkiye Turizm Stratejisi 2023” başlıklı çalışmada 9 tematik bölge belirlenmiştir. Bu bölgelerden “GAP Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesi” olarak belirlenen bölge, TRC1 Bölgesi; Adıyaman, Gaziantep ve Kilis illerini kapsamaktadır. GAP Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesi çalışmasıyla, bölge illerindeki kültür turizminin geliştirilmesinin yanı sıra sağlık turizmi, gençlik turizmi, ekoturizm, dağ yürüyüşü, su sporları, kuş gözleme ve kongre turizmi gibi turizm türlerinde de gelişim sağlanması amaçlanmaktadır. Turizm Stratejisi'nde öngörülen çalışmalardan biri de kültürel ve tabi kaynakların zengin olduğu yörelerde turizm kentlerinin ilan edilmesidir. Bu kapsamda, 2023 yılına kadar “Kâhta Turizm Kenti”nin ilan edilmesi söz konusudur. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan stratejide, gelişim bölgelerinin yanı sıra gelişim koridorları üzerinde de durulmuştur. Turizm Strateji'si kapsamında, ülkede 7 adet gelişim koridorunun oluşturulması önerilmektedir. Bu gelişim koridorlarından “İnanç Turizmi” başlıklı koridorda TRC1 Bölge illerinden Gaziantep'e de yer verilmiştir. Tarsus'tan başlayarak, Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa ve Mardin yörelerini kapsayan inanç turizmi koridoru, bölgeye turist çekilmesi kolaylaştırılacak, bölgenin inanç turizmi konusunda önde gelen bir yöre olmasına katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda, Gaziantep ilindeki tarihi yapılar ve alanların düzenlenmesi, mevcut konaklama tesislerinin kültür ve ekoturizme yönelik yapılacak planlama ve uygulamalara yönelik olarak kapasitelerinin artırılması önem arz etmektedir.

2.7.7 Enerji

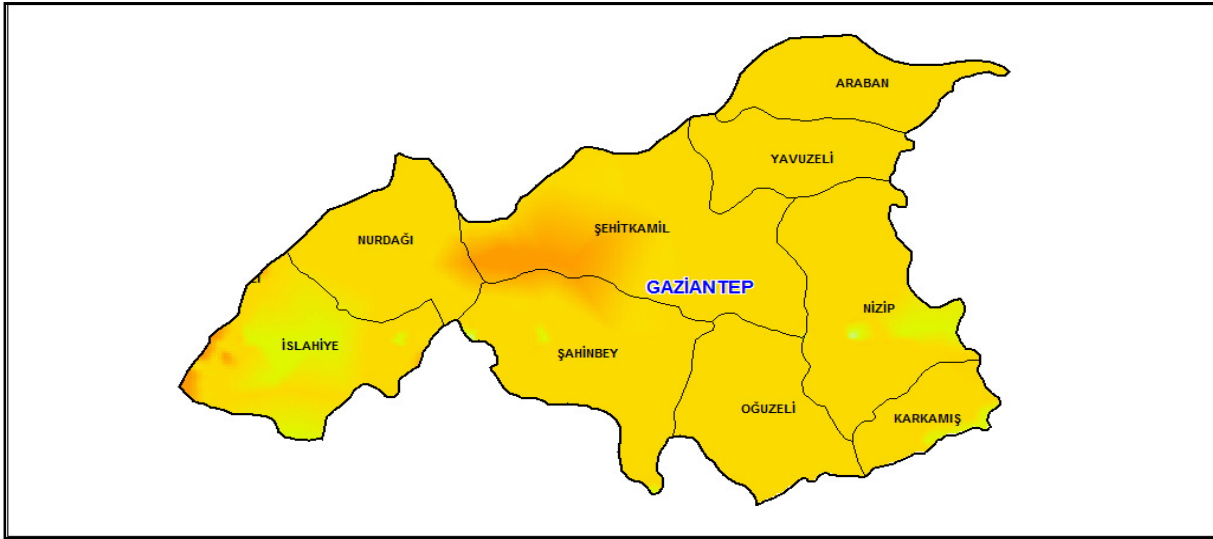
Küresel ısınma ve iklim değişikliği konusunda mücadeleyi sağlamaya yönelik tek uluslararası çerçeve olan Kyoto Protokolü'nün devreye girmesiyle, enerji ihtiyaçlarının karşılanmasında Türkiye alternatif enerji kaynaklarına yönelmiştir.

GAP Eylem Planı çerçevesinde, altyapının güçlendirilmesi öngörülmüş, bu çerçevede enerji altyapısı da plan dâhiline alınmıştır. Bu plan kapsamında Gaziantep, Adıyaman ve Kilis'te; elektrik iletim ve dağıtım, hat ve tesislerin altyapısının güçlendirilmesi, Adıyaman ve Kilis'te doğalgaz boru hattı altyapısı güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

2.7.7.1 ELEKTRİK ENERJİSİ

Gaziantep'te 2002 yılındaki toplam santral sayısı 3 iken, 2011 yılında %433'lük bir artışla bu sayı 16'ya çıkmıştır. Toplam kurulu güçte de %39'luk bir artış gerçekleşerek 240 MW'lık toplam kurulu güç 333 MW'a yükselmiştir. Bunun yanı sıra, Gaziantep'te 13 elektrik üretim lisansı alınmıştır. Lisansı alınan söz konusu santrallerin bazıları tamamlanmış durumda olmakla beraber diğerleri kısmi tamamlanmış durumda veya proje halindedir. Son kurulan santrallerin henüz işletmeye açılmamasından dolayı işletmedeki kurulu güç daha düşük seviyededir.

2.7.7.2 GÜNEŞ ENERJİSİ

Şekil 10:Güneşlenme Haritası

Gaziantep güneş enerjisi atlasında görüldüğü üzere, Şehitkâmil, Şahinbey ve Nurdağı ilçelerinin kesiştiği kırmızı kısımda potansiyelin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde İslahiye ilçesinin batısı da, diğer bölgelere oranla daha çok potansiyele sahiptir.

Gaziantep'in ortalama güneşlenme süresi en fazla temmuz ayında 11,74 saat, en az ise aralık ayında 4,38 saat olarak tespit edilmiştir. Toplam güneş radyasyonunun en çok olduğu ay ise

haziran ayıdır. Gaziantep, güneş potansiyelini ifade eden bu rakamlarla ülke ortalamasının üzerinde potansiyele sahip olduğunu göstermektedir

2.7.8 Madencilik

Gaziantep ilinin başlıca metalik madenleri manganez, demir, krom ve alüminyumdur. Manganezve demir cevherleşmeleri genellikle Şahinbey ilçesinde yer alırken, krom cevherleşmelerine, İslahiye ve Nurdağı ilçelerinde rastlanmaktadır. Bu yörelerdeki krom cevherleşmelerinin sayısı çok fazla olmakla birlikte, çoğunlukla rezervleri birkaç bin tonla sınırlı küçük boyutlu zuhurlar şeklindedir. Ayrıca İslahiye ilçesindeki bir diğer metalik maden cevherleşmeleri ise boksit yatak ve zuhurlarıdır. İlçedeki boksit yataklarının Al_2O_3 ve Fe_2O_3 tenörleri sırasıyla %28-45 ve %28-35 arasında değişmekte olup yataklarda toplam 95.800.000 ton boksit rezervi tespit edilmiştir.

İslahiye-Dörtyol-Payas arasında uzanan kuşak boyunca sedimanter tip demirli boksit yatakları belirlenmiş olup potansiyelleri yüksek olmasına karşın yatak içinde homojen dağılım göstermeyen demir ile alüminyumun birbirlerinden ayrılması konusunda teknolojik sorunlar söz konusudur. Şahinbey ilçesindeki manganez cevherleşmeleri %30-49 arasında değişen manganez tenörüne sahip olup, bu ilçede toplam 45.200 ton manganez rezervi tespit edilmiştir. Şahinbey-Şemlik Köyü'nde de ortalama %59,25 Fe, %3,75 SiO_2 ve %11,75 S tenörlü 13.650 ton görünür demir rezervi belirlenmiştir. Fakat, kükürt ve silis içeriğinden dolayı ekonomik değildir. Bölgede tuğla-kiremit, dolomit ve yapı malzemelerine yönelik bazı çalışmalar yapılmıştır. Fakat ekonomik olabilecek özellikte bir yatağa rastlanmamıştır.

Nurdağı ilçesi, Kartalköy sahasında 27°C sıcaklık ve 1 lt/sn debiye sahip bir jeotermal kaynak tespit edilmiş olup, alanın yeterli potansiyeli bulunmamaktadır. Ancak alanda bulunan sıcak su kaynağının kaptajı yapılarak kaplıca ve içmece amaçlı kullanılmaktadır.

2.8 ULAŞIM YAPISI

Ülkemizde var olan 16 büyükşehir belediyesinden birisi olan ve özellikle sanayi sektöründeki sahip olduğu gelişmişlik düzeyiyle, bulunduğu bölgede merkez olarak öne çıkan ve son yıllarda yaşadığı gelişmelerle ülkemizin gelişmiş kentlerinden birisi olan Gaziantep'in ulaşım olanakları ve bağlantıları da buna koşut olarak gelişmiştir. Denize kıyısı olmayan Gaziantep il merkezi, karayolu, demiryolu ve havayolundan ulaşılabilir nitelikte olan kentlerdendir.

2.8.1 Karayolu Ulaşımı

Gaziantep il sınırları içine ulaşan, il sınırlarından geçen ve İli ülke ulaşım ağına bağlayan ana karayolu aksı, tarihi ipek yolu olan E-24 karayoludur. Osmaniye ve Adana üzerinden Mersin Limanı ile de bağlantı sağlayan, kentin içinden geçen bu yol, Ortadoğu'ya açılan kapı olması nedeniyle İli bölge içinde önemli konuma getirmiştir. Avrupa'dan gelip Ortadoğu ülkelerine bağlantı sağlayan, Hindistan, Pakistan ve İran'dan gelen ve Akdeniz'e bağlantı sağlayan en kısa karayolu da Gaziantep'ten geçmektedir.

Gaziantep kenti, sahip olduğu karayolu bağlantılarıyla Osmaniye İli üzerinden Adana İline ve Mersin İline, Birecik köprüsü üzerinden Şanlıurfa iline ve güneydoğudaki diğer illere, Narlı üzerinden Kahramanmaraş İline ve Orta Anadolu'ya, Fevzipaşa üzerinden Hatay İline, Antakya'ya bağlanmaktadır. Diğer yandan karayolu bağlantısı ile Kilis üzerinden Halep'e (Suriye), Kilis'ten ayrılan bir başka yolla Hassa üzerinden yine Hatay İline, Besni üzerinden Adıyaman İline bağlanmaktadır. Farklı yönlerde erişim sağlayan ve Gaziantep kentinde kesişen bu yollarla önemli bir kavşak noktasını oluşturan Gaziantep, karayolu ulaşımı yönünden bölgesel olarak bir toplanma ve dağılma noktası olarak nitelendirilebilir.

Şekil 11:Gaziantep İli Karayolu Bağlantıları

2.8.2 Demiryolu Ulaşımı

Gaziantep kenti, 1954 yılında ülke demiryolu ağına bağlanmıştır. Kent, karayolunda olduğu gibi demiryolu bağlantısında da önemli güzergâhlar üzerinde yer almaktadır. Adana-Malatya demiryolu Halep-Bağdat demiryoluna ve Kargamış-Cerablus istasyonuna bağlanır. Fevzipaşa'dan geçen Halep Ekspresi, Gaziantep'in İslahiye ilçesi sınır kapısından Suriye ile demiryolu bağlantısını sağlar. Gaziantep il sınırları içinde var olan mevcut demiryolu ağı, Gaziantep kent merkezinden ve Organize Sanayi Bölgesi içinden de geçerek kent açısından önemli bir ulaşım avantajı yaratmaktadır. Bu durum, lojistik sektöründe önemli gelişmelerin önünü açmış ve kentte demiryolu ve karayolu ile bağlantılı bir lojistik merkez oluşturulmasını gündeme taşımıştır. Gelişmiş sanayi sektörü ve giderek genişleyen Organize Sanayi Bölgesi ve artan üretim, demiryolunun kent için önemini arttırmış, mevcut demiryolunun iyileştirilmesinin yanı sıra hızlı tren güzergâhına ilişkin çalışmalar hızlanmıştır. Bu kapsamda yapılan yeni, hızlı demiryolu güzergâh çalışmaları ile Suriye bağlantısının kısaltılmasına ilişkin yeni güzergâh çalışmaları yapılmıştır.

2.8.3 Havayolu Ulaşımı

Gaziantep kent merkezine yaklaşık 20 km uzaklıkta, Oğuzeli İlçesi sınırları içinde bulunan ve kentin güneydoğusunda konumlanan Gaziantep Havaalanı 1976 yılından bu yana kente ve yakın çevredeki diğer yerleşmelere ulaşım hizmeti vermektedir. Gaziantep Havaalanı açılışından 17 yıl sonra, 1993 yılında uluslararası nitelik kazanmıştır. Uluslararası Gaziantep Havaalanı'ndan başta İstanbul, Ankara ve İzmir olmak üzere ülkemizin önemli kentlerine günlük tarifeli seferler gerçekleştirilirken, mevsimsel olarak yoğunlaşacak biçimde farklı Avrupa ülkelerine de tarifeli uçak seferleri yapılmaktadır.

2.8.4 Denizyolu Ulaşımı

Gaziantep kentinin ve il sınırlarının deniz ile kıyısının bulunmaması nedeniyle kentte ya da il sınırları içinde bir liman bulunmamaktadır. Diğer yandan, gelişmiş sanayisi bulunan kent açısından ihracat kapısı olarak bir limana büyük ihtiyaç duyulduğu açıktır. Sanayisi oldukça gelişmiş olan kentten gerçekleşen ihracat açısından büyük önem taşıyan denizyolu bağlantısı için kullanılan en önemli liman Mersin Limanı'dır. Benzer biçimde İskenderun Limanı da kente yakın limanlar arasında yer almaktadır. Kentin ihracat kapısı olarak kullanılan limanlar ile bağlantı demiryolu, karayolu ve otoyol aracılığı ile sağlanabilmektedir.

2.9 İKLİM VE COĞRAFİ YAPI

Gaziantep, Akdeniz Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesinin birleştiği noktada konumlanmaktadır. Suriye ile sınır komşuluğu bulunan Gaziantep 38°-38° doğu boylamları ile 36°-37° kuzey enlemleri arasında yer almaktadır.İlin büyük bir bölümü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batı kesiminde, bir bölümü Akdeniz Bölgesi'nin doğusundadır. Gaziantep'i Akdeniz'den ayıran Amanos (Nur) Dağları batıda Osmaniye'yle, Fırat Irmağı doğuda Şanlıurfa ile ilin doğal sınırlarını oluşturmaktadır. Genel olarak dalgalı ve engebeli arazi yapısı olan Gaziantep'in deniz seviyesinden yüksekliği 850 metredir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan Adıyaman'ın kuzey kesimi Torosların uzantısı olan Malatya dağları ile çevrilidir. Çelikhan, Gerger ve Tut ilçeleri dağlık arazilerden oluşmaktadır. Güneye inildikçe ova nitelikli Kâhta, Samsat, Keysun ve Pınarbaşı ovaları bulunmaktadır. İl, 37°- 11°, 37°-25° kuzey enlemi, 39°-14°, 37°-31° doğu boylamında yer almaktadır.

Kilis, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, Hatay- Kahramanmaraş oluğu ile Fırat Nehri arasında uzanan Gaziantep Platosunun güneybatı kısmında, Türkiye-sınır boylarında 36° kuzey enlemi ve 32° doğu boylamında yer almaktadır. İl bu konumuyla Akdeniz ve Güneydoğu bölgeleri arasındaki geçiş kuşağı üzerinde bulunmaktadır. Güneyden Türkiye- Suriye sınırı, batı ve kuzeybatıda Gaziantep-İslahiye, kuzey ve kuzeydoğuda Gaziantep Merkez ve doğuda Gaziantep- Oğuzeli ilçeleri ile çevrilidir. Ortalama yüksekliğin 680 metre olan ilde büyük yükselti farkları bulunmamaktadır.

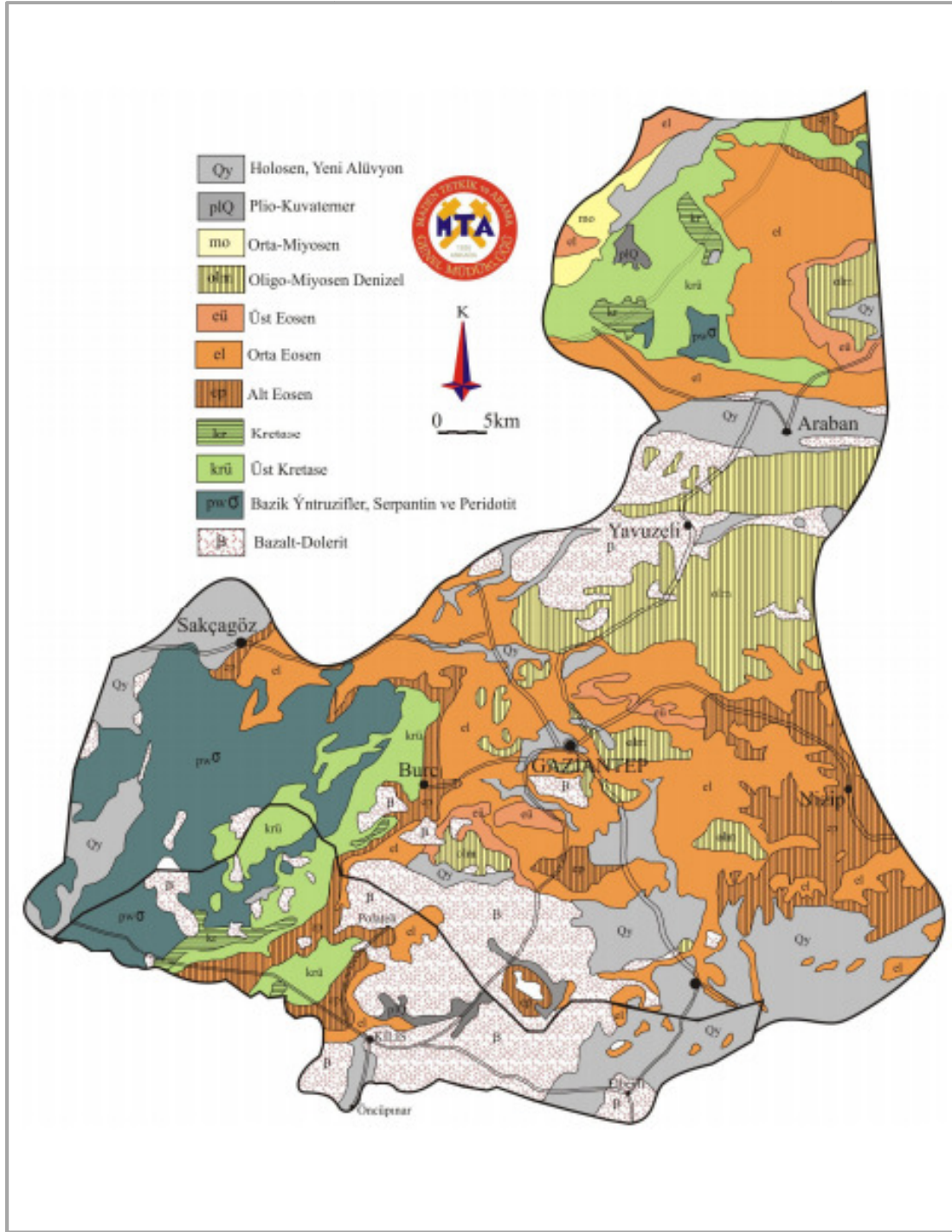
Gaziantep'te Dülükbaba, Sam, Ganibaba ve Sarıkaya dağları bulunurken İslahiye, Barak, Araban, Yavuzeli ve Oğuzeli ovaları ilin en önemli ovalarını oluşturmaktadır. Gaziantep'te çok sayıda pınar bulunmasına rağmen hiç doğal göl bulunmamaktadır. Bu nedenle şehrin birçok yerine yapay göller ve barajlar inşa edilmiştir. Gaziantep'ten geçen Alleben Deresi Şehitkâmil ve Şahinbey ilçelerini birbirinden ayırır. İl merkezinde doğal orman bulunmamaktadır. Ancak ilin çevresinde kızılçam ağaçlarından oluşan Dülükbaba ve Burç ormanları oluşturulmuştur.

Gaziantep, Akdeniz ve karasal iklimin geçiş noktasındadır. İlin güney bölgeleri Akdeniz ikliminin etkisindedir. Genel olarak yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve yağışlıdır. İl en fazla yağışı kış ve ilkbahar aylarında alır. Özellikle Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül

aylarında hava oldukça sıcak; Aralık, Ocak ve Şubat aylarında ise soğuktur. Ölçülen en yüksek sıcaklık 44°C, en düşük sıcaklık ise -17,5° C'dir. Gaziantep topraklarının büyük bir bölümü tarıma elverişli arazilerden oluşmaktadır, %63'ünü ekilebilir ve dikilebilir, %22'sini orman ve fundalık, %14'ünü çayır ve mera arazileri oluşmaktadır.

2.10 JEOLJİK YAPI

Nazım imar planı çalışmasına konu olan Gaziantep Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde kalan alanları ve Gaziantep il sınırları içindeki alanları kapsayan bölgede yüzeylenen allokon kaya birimleri, bölgeye Maastrichtiye'de yerleşmiş olan ve karmaşık bir istif gösteren kaya topluluklarıyla temsil edilir. Bu birimler genellikle serpantin, volkanik kaya, kumtaşı, silisli şeyl, killi kireçtaşı, radyolarit ve yabancı bloklardan oluşan Karadut ve Koçali karmaşıkları ile bunları tektonik olarak üzerleyen ofiyolit napından ibarettir. Otokon birimler Maastrichtiye–Alt Miyosen yaşlı ve yaklaşık 1800 m kalınlıkta bir istifte temsil edilir. İstif tabanda Maastrichtiye–Alt Paleosen yaşlı, çakıltası, kumtaşı ve kumlu kireçtaşıdan oluşan Besni formasyonu ile başlar. Bu birim uyumlu olarak kumtaşı ve killi kireçtaşı ara katkılı marnlardan oluşan Germavformasyonu tarafından izlenir. Orta Paleosen–Alt Eosen yaşlı yanal ve düşey geçişli iki birim, çakıllı kireçtaşı ve marn ardalanmasından ibaret Beşenli formasyonu yerel bir uyumsuzlukla önceki birimleri üzerler. Alttan üste doğru; Alt Eosen yaşlı, çakıltası, kumtaşı ve çakıllı marn–kireçtaşıdan oluşan Gerciş formasyonu; Eosen yaşlı, killi çakıllı marn ve çakıllı kireçtaşıdan oluşan Ardıçlı tepe formasyonu ve dolomitik–çörtlü kireçtaşıdan oluşan Hoya formasyonu; Üst Eosen–Oligosen yaşlı, kireçtaşı ile tebeşirli kireçtaşıdan oluşan Gaziantep formasyonu ve Oligosen–Alt Miyosen yaşlı resifal kireçtaşıdan oluşan Fırat formasyonu yerel bir uyumsuzlukla önceki birimleri izler, Ort–Üst Miyosen akarsu–göl çökellerinden oluşan Şelmo Formasyonu, Üst Miyosen yaşlı Yavuzeli Bazaltı ve Pliyosen akarsu–göl çökellerinden oluşan Harabe formasyonu yaşlı birimler üzerinde uyumsuz olarak yer alırlar.

Şekil 12: Jeolojik Yapı Haritası

2.11 JEOMORFOLOJİ

Gaziantep il sınırları içinde, Güneydoğu Torosların uzantıları olan, ilin kuzeyinden giren Sof Dağları doğu-batı doğrultusunda uzanmaktadır. En yüksek noktası 1496 metre yüksekliğindeki Kepekçi Tepesi aynı zamanda İlin de en yüksek noktasıdır. Sof Dağları'nın güneyinde Gaziantep Yaylası uzanır.

Sof Dağları'nın Gaziantep'in kuzeyinden Fırat Nehrine doğru uzanan kolları olan ve Gaziantep il merkezinin kuzey kesiminde yer alan Dülükbaba Dağları'nın en yüksek noktası 1250 metre yükseklikte olup, bu dağların kuzeybatısında yer alan Sam Dağları'nın yüksekliği de 1050 metreye kadar çıkmaktadır. Dülükbaba Dağlarının Fırat Irmağına uzanan kolu olan Gürdeniz Dağları'nın (1069 m.) güneyinde Gaziantep Platosu ile Oğuzeli ve Barak ovaları yer almaktadır.

Bölgenin batısını kuşatan dağlar ise sistemli bir sıra oluşturur ve Gaziantep ilini Hatay-Kahramanmaraş çukurluğundan ayırır. Barak (Doğanpınar), Araban, Yavuzeli ve Oğuzeli ovaları İlin başlıca önemli ovaları, Fırat Irmağı, Nizip Çayı, Afrin Çayı, Merziman Çayı ve Alleben Deresi de başlıca akarsularıdır.

Torosların çizdiği yay ile Suriye ve Irak sınırları arasında kalan Güneydoğu Anadolu Bölgesi genelde az yüksek bir platodur ve birçok çanaklaşmış havza ve alçak tepeden oluşmuştur. Gaziantep Platosu'nda yer alan Gaziantep kentsel alanı genel olarak düze yakın eğime sahip bir topografyaya sahiptir. Yerleşme kuzeye ve güneye doğru gidildiğinde yükseklik kazanmaktadır.

Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde kalan alanda en yüksek nokta 1500 m.'ye ulaşırken en alçak noktası ise 500 m. dolayındadır. Ortalama yüksekliği 750 m. olan bölgede, 500-700, 700-1000m ve 1000-1500m yükseltili basamakları bulunmaktadır. En alçak kesimler güneyde Oğuzeli ilçesi sınırları içinde yer almaktadır.

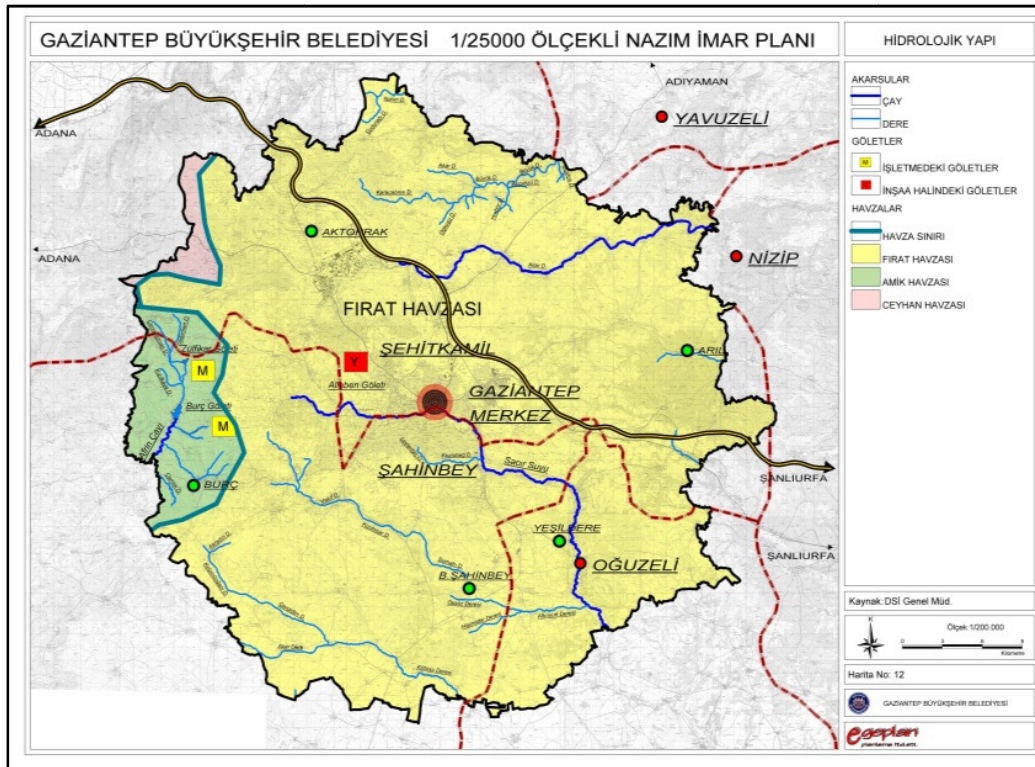
Gaziantep Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki başlıca yükseltiler, kentin batı ve kuzeybatısında yer alan Sof Dağlarının devamı niteliğindeki 1250 m yüksekliğindeki Dülükbaba Tepesi ile 1429m yüksekliğindeki Kepekçi Tepe'dir. Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde kalan alanlar genelde % 10-15 eğime sahiptir. Düz ve düze yakın eğime sahip alanlar nehir yataklarında oluşan alüvyon birikintili alanlarda, Oğuzeli ilçe sınırları içinde büyük alan kaplamaktadır.

Yerleşim merkezini doğu-batı yönünde ikiye bölen Alleben Deresi Vadisi kentin eğim durumunu şekillendirdiği söylenebilir. Vadinin güney kesimi kuzey yönünde, kuzey kesimi güney yönünde eğime sahiptir. Kentte sıkça rastlanan yassılaştırmış tepelerin eğim yönleri genelde kuzeyden güneye doğrudur.

Kent çevresindeki alanlar genel olarak rüzgar ve su erozyonu ile biçimlenmiş, engebeli, yer yer düzleşen, oluşan kuru dere yataklarının tanımladığı küçük vadi oluşumlarının sıkça rastlandığı alanlardan oluşmaktadır. Oğuzeli çevresinde ise geniş düzlükler dikkat çeker.

2.12 FİZİKİ VE DOĞAL VERİLER

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde kalan planlama alanına hidrojeolojik yapı açısından bir bütün olarak bakıldığında, en önemli belirleyicinin, kentin de içinde yer aldığı bölge içinde var olan akarsular ile bu akarsuların havzaları olduğu görülür. Gaziantep Platosunda akarsular az sayıdadır. Arazinin yapısı ve iklim şartları sonucunda, yataklarında sadece şiddetli yağmurlarla birlikte su bulunduran, kuru su vadileri ağı son derece sık ve yaygındır. Yağışlı kış ve ilkbahar aylarında suyu bol olan vadilerin suyu yaz aylarında azalmaktadır. Gaziantep il sınırları içindeki alanlar 3 farklı akarsu havzasında yer alsa da (Fırat Havzası, Amik Havzası, Ceyhan Havzası), Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki alanlardan oldukça küçük bir bölümü Ceyhan Havzası içinde kalırken, diğer alanlar kalan 2 su toplama havzasına girmektedir. Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki alanların büyük kesimi Fırat Havzası içinde kalmaktadır. Büyükşehir sınırlarının batı kesiminde çok az bir bölüm Amik Havzası içinde kalmaktadır.

Şekil 13: Hidrolojik Yapı

Nazım İmar Planı çalışmasına konu olan Gaziantep Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde kalan alanlar içindeki toprak yapısına, büyük toprak grupları açısından bakıldığında, Kalüvyal Toprak olarak tanımlanan topraklara Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde kalan ilçelerin tümünde rastlanmaktadır. Geniş yapraklı ve yaprağını döken orman örtüsü altında oluşan Kahverengi Topraklar ile Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları ise kent merkezi çevresinde yaygındır. Doğal vejetasyon, ot makiler ve orman ağaçları ile kaplı olan Kırmızı Akdeniz ve Kırmızı Kahverengi Akdeniz grubu topraklar da kent merkezi çevresinde yoğun olarak gözlemlenir. Kırmızı Kahverengi toprakların belirgin bitki örtüsü çalı, kısa ve orta boylu çayır ve otlar ile yaprağını döken ağaçlardır. Bu topraklar Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde en yaygın toprak grubudur. Kırmızı Kahverengi toprak grubu ağırlıklı bir orana sahiptir.

Planlama sınırları içinde yaygın biçimde görülen bir başka toprak grubu olan Bazaltik Topraklar genellikle taşlı arazilerdir. Yalnızca meyveciliğe uygun olan, diğer tarım türleri açısından verimli olmayan bu topraklar, Gaziantep İl genelinde olduğu gibi Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde de yaygındır.

Taşlılık Sorunu: Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki topraklarda taşlılık önemli bir sorun olarak dikkat çekmektedir. Bu durum, tarımsal faaliyetleri kısıtlayıcı bir etken olarak gözükmektedir. Dolayısıyla bitkisel üretimde üretim ve verim beklenenden daha düşük gerçekleşmektedir. Taşlılık sorununun yoğun olduğu topraklar dik meyil grubunda ve sığ olan topraklardır.

İlçelere göre bir değerlendirme yapıldığında taşlılık sorununun tüm ilçelerde olduğu anlaşılar. Gaziantep ili bütününde konu incelendiğinde taşlılık sorunu bulunan alanların yaklaşık % 36'sının Şehitkamil ve Şahinbey ilçe sınırları içinde bulunduğu görülür. Büyükşehir belediyesini oluşturan ilçelerden bir diğeri olan Oğuzeli ilçesinde taşlı araziler nispeten daha azdır. Dik ve orta meyil grubunda bulunan topraklarda taşlı alanların oranı daha fazladır. Sığ ve çok sığ topraklar genel olarak kent merkezi çevresinde yoğunlaşmaktadır.

Erozyon: Gaziantep Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde kalan alanlarda var olan topraklarda yaygın ve önemli sorunlardan bir diğeri erozyondur. Ağırlıklı olarak ilin düz ve düze yakın taban arazileri dışındaki tüm alanlarda değişik şiddetle su ve rüzgar erozyonunun olumsuz etkileri görülmektedir. Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde şiddetli erozyona maruz alanlar en fazla değere sahiptir. Orta şiddette erozyona maruz kalan araziler ikinci sıradadır. Bu değerler dikkate alındığında Gaziantep Büyükşehir belediyesi sınırları içinde

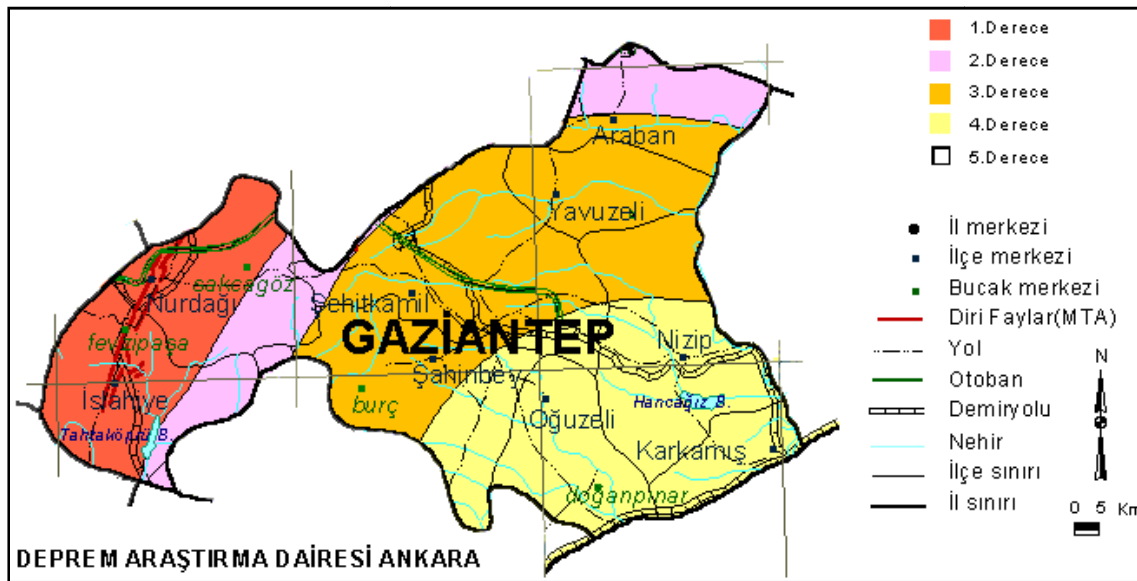
kalan toprakların önemli sorunlarından biri olarak erozyon öne çıkmaktadır. Bunun başta gelen nedeni, doğal dengenin bozulması, doğal bitki örtüsünün yitirilmesi ve geçmişten bugüne yanlış toprak işleme tekniklerinin uygulanmış olmasıdır.

2.13 AFET RİSK DURUMU

2.13.1 Deprem

Gaziantep il sınırları içindeki alanların büyük bölümü, Deprem Bölgeleri Haritasında 3. ve 4. derece deprem bölgesi olarak belirlenmiş olan yerler arasında yer almaktadır. Gaziantep'in Büyükşehir sınırları ve planlama alanı sınırları dışında kalan Nurdağı ve İslahiye ilçeleri ise 1. derece deprem bölgesinde kalmaktadır. Gaziantep kentinin batı ve kuzey kesimlerinden geçen DAF (Doğu Anadolu Fayı) bu bölgeleri riskli bölgeler arasına katmaktadır.

Aşağıda verilen Gaziantep İli Deprem Bölgeleri Haritası'nda da görüldüğü gibi İlin kuzeybatı bölümünden güneydoğuya gidildikçe deprem bölgelerinin dereceleri değişime uğramaktadır. İlin batısı 1. Derece deprem bölgesi olarak görünürken, güneyi 4. Derece deprem bölgesi olarak belirlenmiştir.

Şekil 14:Gaziantep İli Deprem Bölgeleri Haritası

1/25000 ölçekli Gaziantep Büyükşehir Nazım İmar Planı çalışmasına konu olan alanları oluşturan Gaziantep Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde kalan alanlar ise genel olarak 3. Derece ve 4. Derece deprem bölgesi olarak tanımlanan alanlardan oluşmaktadır. Büyükşehir Belediyesi sınırlarının kuzey-kuzeybatı bölümleri 3. Derece deprem bölgesi niteliğine

sahipken, güney-güneydoğu bölgeleri ise 4. Derece deprem bölgesi niteliğine sahiptir. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde var olan 3 ilçe merkezinden, Gaziantep kentinin merkezini de oluşturan Şehitkamil ve Şahinbey ilçelerinin bulunduğu bölümler genel olarak 3. Derece deprem bölgeleri içinde yer alırken, Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde bulunan 3. İlçe olan Oğuzeli İlçe merkezi ise 4. Derece deprem bölgesinde yer almaktadır.

2.13.2 Sel

Seller maddi zararlara yol açma ve insanları etkileme açısından en sık görülen doğal afet olmakta ve özellikle küresel ısınmanın artmasıyla Dünya genelinde artış göstermiştir. Ancak TRC1 Bölgesi yağışların azlığı nedeniyle ülke genelinde su baskını olaylarının en az yaşandığı bölgelerden birisi olmaktadır. Bölge illerinde gelecek yıllarda aşırı yağışların olması durumunda riskli olan yerleşim yerleri tespit edilmiştir.

2.13.3 Yangın

Gaziantep'te 1999-2010 yılları arasında 25 adet yangın tespit edilmiştir. İlde bu yangınlarda bazı ağaç türleri ve önemli miktarda orman alanı zarar görmüştür. Gaziantep'te en son 2010 yılında otlak alanlarında yangın meydana gelmiştir. Adıyaman'da orman veya herhangi bir otlak yangını kayıtlarına rastlanmamıştır. Ancak, birkaç anız yakma vakkası tespit edilmiştir. Kilis'te ise fazla ormanlık bölge bulunmaması nedeniyle orman yangını tehlikesi yalnızca Kilis-İslahiye Yolu üzerinde yer alan Gülbaba (Martavan) yöresindeki ormanlık bölgede olmaktadır. İlde yangınlar anız yangını şeklinde ortaya çıkmaktadır.

2.13.4 Fırtına

Bölgede kış mevsiminin belirli zamanlarında şiddetli rüzgarlar sık olmakla birlikte herhangi bir afet vasfında fırtına olayına rastlanmamaktadır.

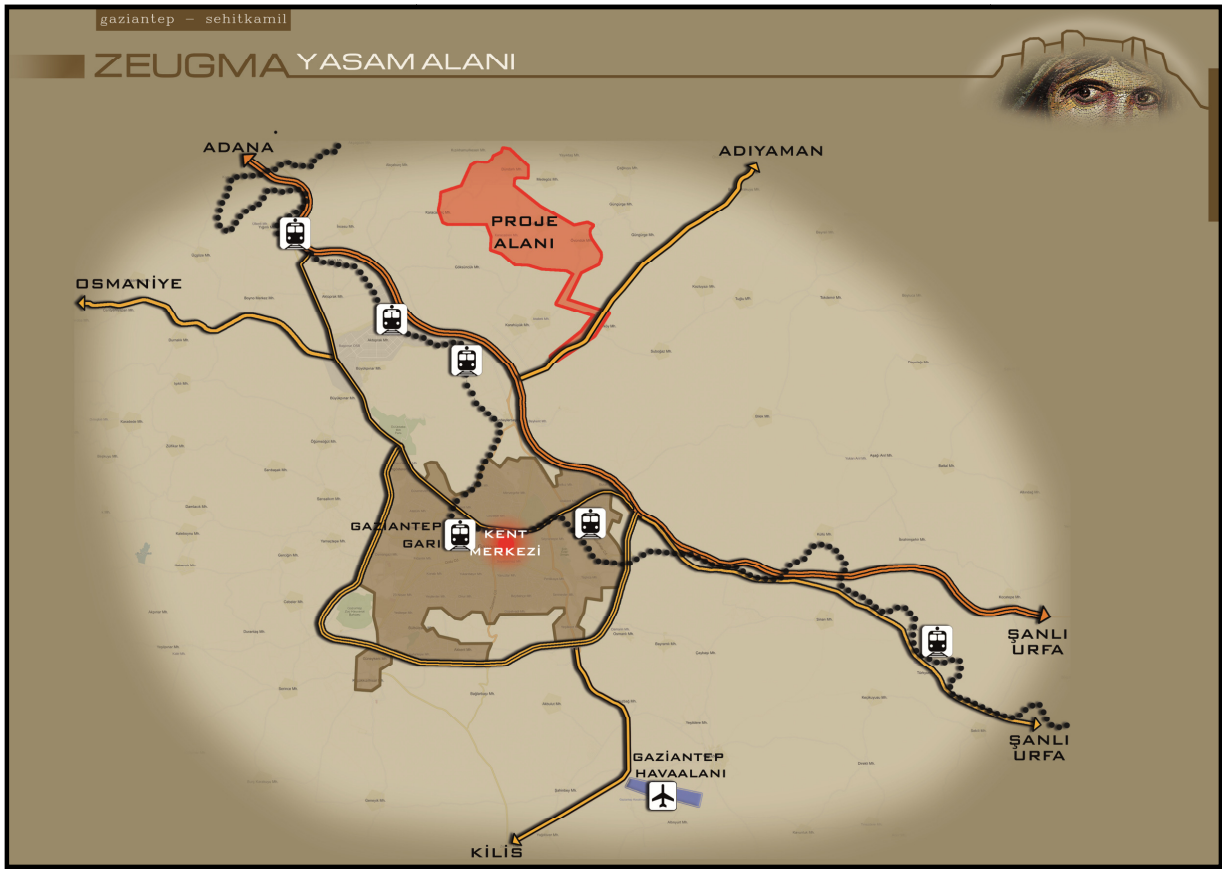
2.14 SİT ALANLARI

TRC1 Bölgesi'nde toplam 380 adet sit alanı bulunmakta olup bölgede 377 adet arkeolojik sit yer almaktadır. Bölgede bulunan sit alanlarının büyük bir çoğunluğu Gaziantep'te yer almakta ve bölgede turizmin geliştirilmesi adına bölgede yer alan sit alanları önem arz etmektedir.

Gaziantep Merkez, Yavuzeli ve Araban ilçeleri 3.derece, Oğuzeli, Nizip ve Karkamış ilçeleri 4.derece, İslahiye ve Nurdağı ilçeler 1.derece ve Araban ilçesinin Adıyaman ili sınırına yakın kısmı 2.derecede deprem kuşakları içerisinde yer almaktadır.

Bu bölgelerde yapılacak yapılar, depreme karşı dayanıklılığı yönünden, gerek malzeme gerekse işçilik bakımından ilgili Bayındırlık ve İskan Bakanlığı “Genel Teknik Şartnamesi” kurallarına, kullanılan malzemeler ise Türk Standartlarına uygun olması gerekmektedir.

3.3 Ulaşım ve Hareketlilik

Şekil 17: Ulaşım ve Hareketlilik

3.4 Planlama Alanına İlişkin Sorunlar ve Olanaklar

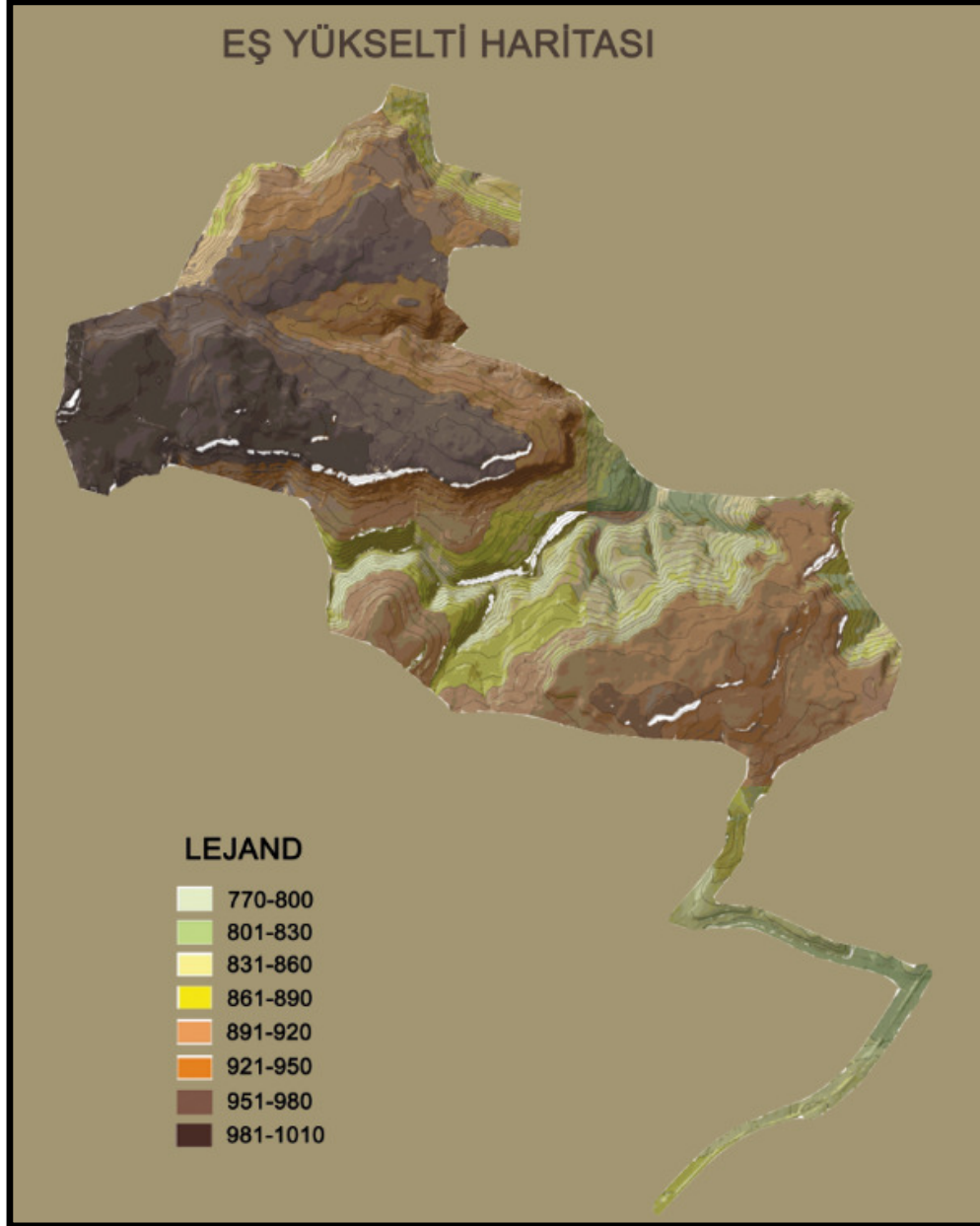
Sorunlar	Olanaklar
- Arazi zeminin taşlık olması nedeniyle temizleme maliyetinin oluşması - Arazi makroformunun kent merkeziyle bütünleşmemesi - Mevcut bir altyapının olmaması - İklim koşullarından dolayı yaz aylarında Türkiye ortalamasının üzerinde sıcaklık değerlerinin olması	- Planlama alanının toprak yapısının yerleşime uygun olması - Topoğrafyanın yerleşime uygun olması - Planlama alanının kuzeye yönelmiş olması - Planlama alanının çevredeki OSB ye yakın olması - Projede mevcut yerleşimlerden kaynaklanan mevcut ulaşım akslarının kullanılacak olması - Topoğrafyanın ulaşımına uygun olması - Güneşli gün sayısının Türkiye ortalamasının üzerinde olması nedeniyle güneş enerjisi üretiminde potansiyel olması - Rekreasyon alanı olarak değerlendirilebilir vadi alanlarının olması - Arazi zeminin yerleşime uygun olması

Tablo 9:Sorun ve Olanaklar Tablosu

4 ANALİZLER

Planlama alanına ilişkin yükseklik, eğim ve bakı analizleri yapılmış olup aşağıdaki gibidir

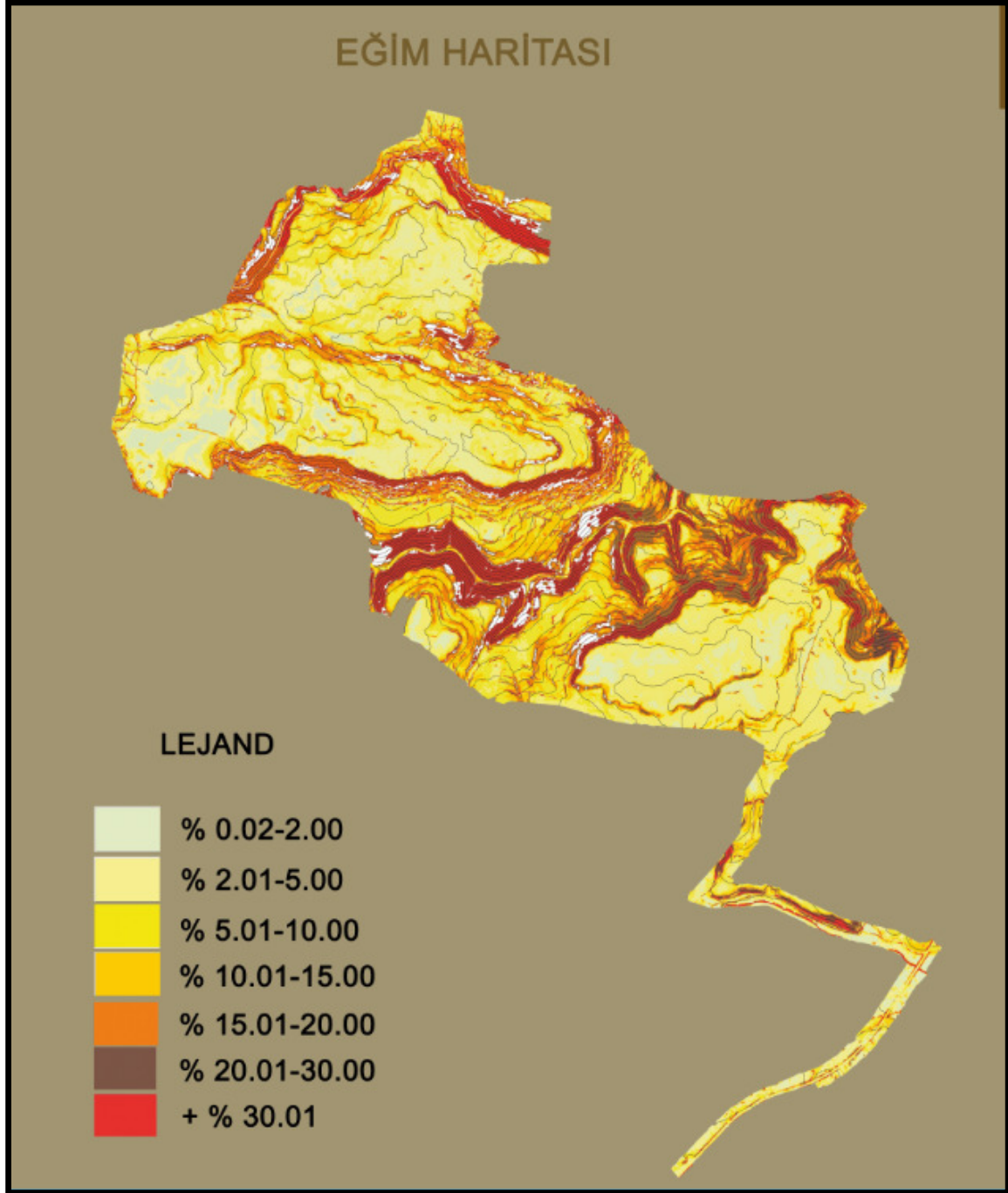
4.1 Yükseklik Analizi

Şekil 18:Eş Yükselti Haritası

Planlama alanının eş yükselti haritası incelendiğinde arazideki en yüksek rakımlı bölgenin 981m ila 1010m arasında olduğu; en düşük rakımlı bölgesinin ise 770m ila 800m arasında olduğu gözlemlenmektedir. Yine harita incelendiğinde planlama bölgesinin ortasından kuzey-doğu ve batı istikametinde bir vadinin geçmekte olduğu izlenmiştir.

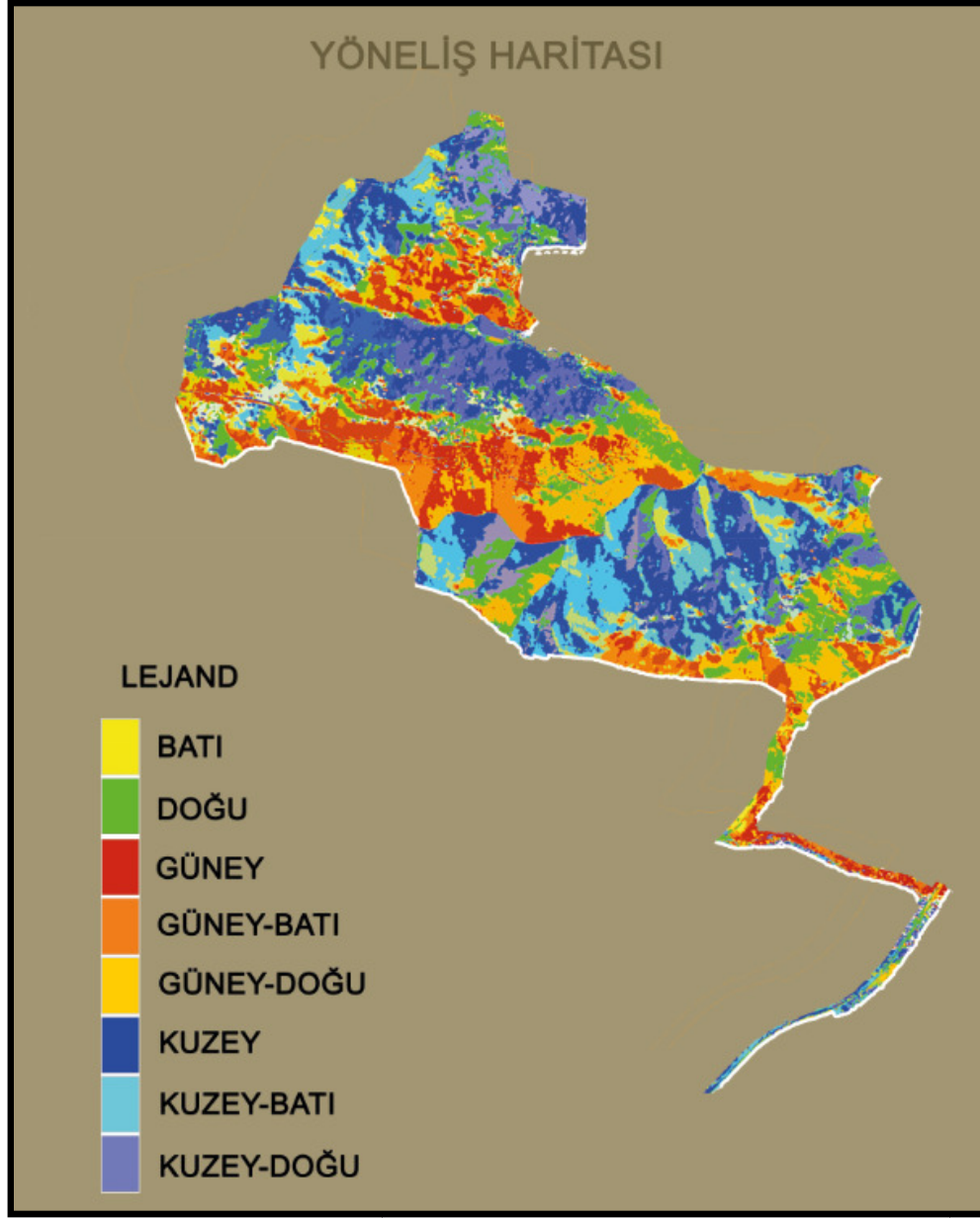
4.2 Eğim Analizi

Şekil 19:Eğim Analizi Paftası

Planlama alanına ilişkin eğim analiz paftası incelendiğinde alanın büyük bir kısmının %2 ila %15’lik dilim arasında kaldığı gözlenmektedir. Bu da arazinin çok büyük bir kısmının yerleşime uygun alanlardan oluşmakla birlikte ulaşım açısından eğim konusunda ciddi anlamda problem teşkil etmeyen bölgelerden oluştuğu söylenebilir. Planlama alanında %30 ve üzeri eğime çok az rastlanmakta olup bu bölgelerin planlama çalışmalarında açık ve yeşil alan olarak kullanılabilme potansiyeli olan bölgelerdir.

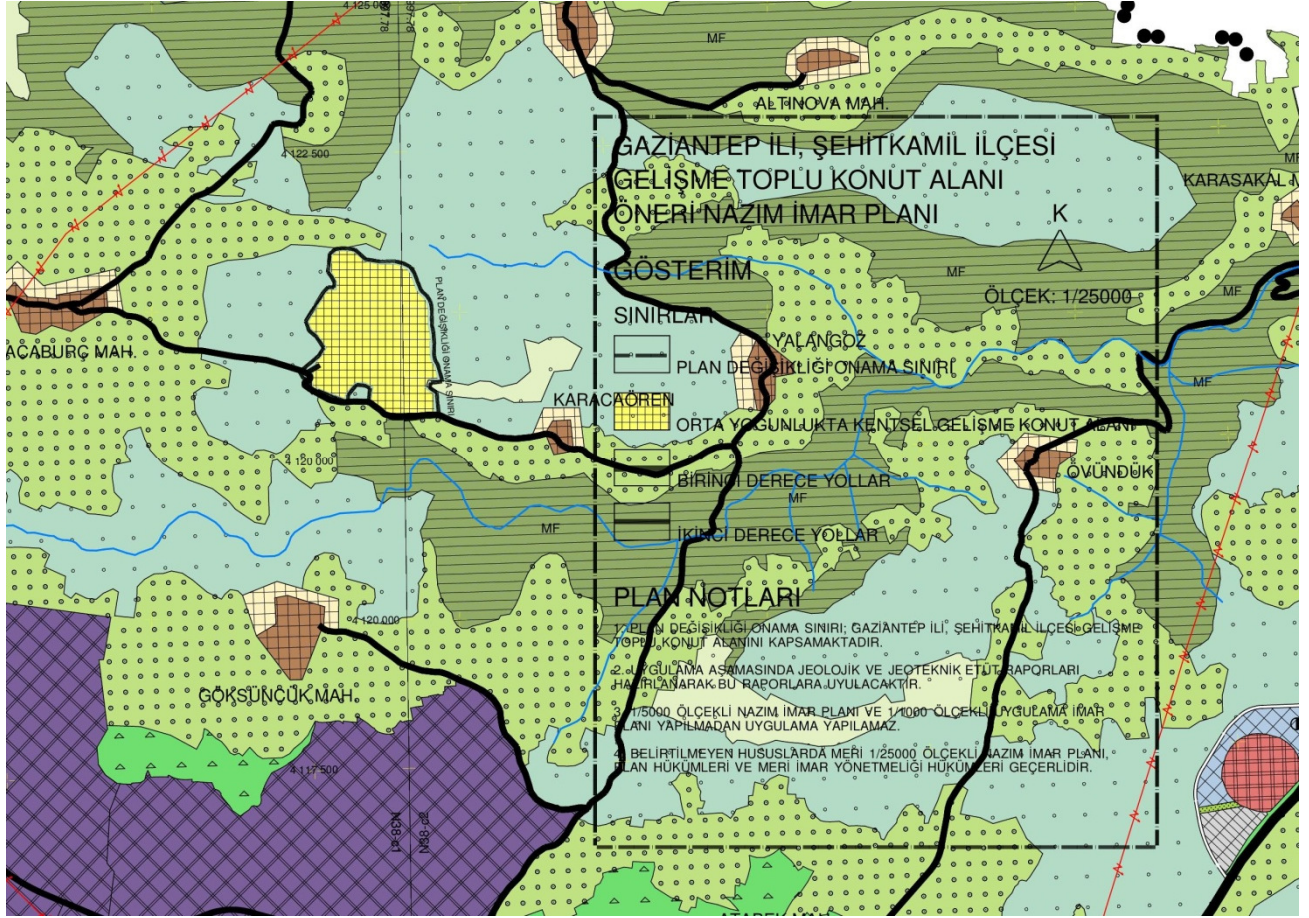
4.3 Bakı Analizi

Şekil 20: Bakı Analizi Haritası

Bölgeye ait yöneliş haritası incelendiğinde planlama alanının yaklaşık 3/5'lik bir kısmının kuzeye (kuzey, kuzey-doğu, kuzey-batı) yöneldiği; 2/5'lik bir kısmının ise güneye(güney, güney-doğu ve güney-batı) yöneldiği gözlenmektedir. Bu durum Gaziantep gibi şiddetli yaz sıcaklarının olduğu bir bölgede tercih edilen bakı yönünün kuzey olması nedeniyle, planlama bölgesinin büyük kısmının yazın soğutma işlemi için kullanılacak enerji maliyetini düşüreceği düşünülmektedir.

5 ÖNERİ 1/25000 PLAN

Şekil 21: Öneri 1/25000 Plan

5.1 PLAN NOTLARI

1. PLAN DEĞİŞİKLİĞİ ONAMA SINIRI; GAZİANTEP İLİ, ŞEHİTKAMİL İLÇESİ GELİŞME TOPLU KONUT ALANINI KAPSAMAKTADIR.
2. UYGULAMA AŞAMASINDA JEOLJİK VE JEOTEKNİK ETÜT RAPORLARI HAZIRLANARAK BU RAPORLARA UYULACAKTIR.
3. 1/5000 ÖLÇEKLİ NAZIM İMAR PLANI VE 1/1000 ÖLÇEKLİ UYGULAMA İMAR PLANI YAPILMADAN UYGULAMA YAPILAMAZ.
4. BELİRTİLMİYEN HUSUSLARDA MERİ 1/25000 ÖLÇEKLİ NAZIM İMAR PLANI, PLAN HÜKÜMLERİ VE MERİ İMAR YÖNETMELİĞİ HÜKÜMLERİ GEÇERLİDİR.

6 DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Gaziantep İli ,sahip olduğu sosyal ve ekonomik potansiyel nedeniyle yüksek nüfus artışı ve kentsel hareketliliğin getirdiği konut talebini karşılayabilmek için kamu gücü olarak hızlı ,planlı hareket ederek çarpık kentleşmeye ve gecekondulaşmaya sebep olmaması gerektiğinin farkında.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi bu kapsamda araştırmasını yaparak fiziki ,sosyal ve teknik yönleriyle uygunluk arz eden proje alanını belirlemiş ve bu alanda yaşam standartları yüksek ,planlı ve sağlıklı 50.000 konut ve gerektirdiği donatı aktivite alanlarını hayata geçirmeyi hedeflemiştir. Bu kapsamda Toki öncülüğünde hazırlanmış olan planlama çalışması devamında Toki koordinatörlüğünde gerçekleştirilecek imalat çalışmalarıyla bölge Güneydoğu Anadolu'nun en büyük ölçekli toplu konut alanı özelliğini kazanacaktır.Yapılan çalışmada modern yaşam standartlarını karşılayan ,kültürel ve yerel değerlere saygılı ,mekan ve malzeme yaklaşımı ile tarihe dönük geleceği tasarlayan planlama anlayışı ile ele alınmış olup ülkemiz ve bölgemizde farklılık elde etmesi kaçınılmazdır.

PLANLAMA ALANINA İLİŞKİN FOTOĞRAFLAR

KAYNAKÇA

- TRC1 Düzey 2 Bölgesi (Gaziantep-Adıyaman-Kilis) Mevcut Durum Tespiti
- İllerin Ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE-2011)
- İpekyolu Kalkınma Ajansı Stratejik Planı (2014-2018)
- Stratejik Plan 2013 - 2017

İnternet Kaynakları

- <http://www.gaziantep-bld.gov.tr/files/yeniduyuru/plan-aciklama-raporu1423.pdf>
- http://www.kentselvizyon.org/KentselVizyonpdf/27_Gaziantep_vizyonplani_small.pdf
- <http://www.gaziantep.com.tr/sayfa/tarihi-7>
- <http://tuikapp.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul>